

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Baksa Község
Önkormányzata

2024-2029

Tartalom

Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	12
1. Jogszabályi háttér bemutatása	12
2. Stratégiai környezet bemutatása	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	43
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	63
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	72
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	80
8. Helyi partnerség, lakosság.....	87
i önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	87
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	88
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	90
1. A HEP IT részletei	90
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	90
Jövőképünk.....	91
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	92
3. Megvalósítás.....	98
3.1 A megvalósítás előkészítése	98
3.2 A megvalósítás folyamata	98
3.3 Monitoring és visszacsatolás	102
3.4 Nyilvánosság	102
3.5 Kötelezettségek és felelősség	102
3.6 Érvényesülés, módosítás	103
4. Elfogadás módja és dátuma.....	104

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló, 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Baksa Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Baksa Baranya vármegyében, az Ormánság határán fekszik. Első írásos említése 1247-ből származik, amely Baxa, Boxa néven említi a települést. A Baksa helynév személynévi eredetű, a Boksa, Bogsa régi szláv névből ered. Az első okiratokban a kovászdí vár (hajdani Valkó vármegye, mai Horvátország) katonanépei tulajdonában állt, területe pedig magába foglalta a mai Tengeri települést is. A patakot (régén Malomárok) Dobonuk néven említik.

A török hódoltság során, a szomszédos Rádfával ellentétben nem pusztult el. A második világháború után, a zsidóság kitelepítésével jelentősen csökkent a község lakossága. Ezután a tanács, majd a termelészövetkezet létrejött, az utóbbi erőszakos növény- és állatbehajtása sokakat űzött el a településről. 1957-ben alapították meg az ún. Ezüstkalász Mezőgazdasági Termelészövetkezetet, amely az évtizedek során mind nagyobb sikereket ért el, ezzel országos ismeretséget szerezve a községnek. Baksa a környék központi településévé vált, a szomszédos kisebb falvak lakóinak munka- és lakóhelyet biztosítva. A szövetkezet 1993-ban szűnt meg.

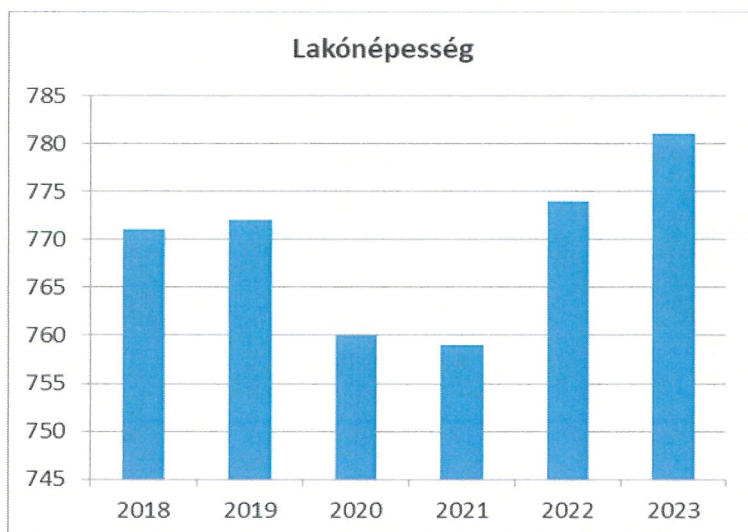
A rendszerváltást követő években központi szerepe megszűnt, fokozatosan jellemzőjévé válik az „alvóvárosi” státusz. Baksán már 1858-ban iskola épült és működött folyamatosan. A mai iskolát 1983-ban adták át, az óvodát több mint negyven éve építették. A település infrastruktúrája viszonylag jónak mondható, autóval, busszal történő megközelítése könnyű, Pécsről mindössze 20 km-re, Siklóstól és Sellyétől 27 km-re fekszik. A tömegközlekedés elsősorban Pécs viszonylatában kielégítő, a másik két nagyobb város nehezebben elérhető.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Vasút nincs. A településen folyamatos rendeléssel felnőtt és gyermek házi orvos tevékenykedik, védőnői körzetközpont, óvoda és iskola központ a környező települések lakosságának. További szolgáltatások: családi bölcsőde, szociális étkeztetés, idősek nappali ellátása (idősek klubja), házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, könyvtár, posta, élelmiszerbolt, fodrász. Az elmúlt években számos nagyobb beruházásra sor került. Ide sorolható egy integrált közösségi szolgáltató tér (IKSZT) építése, mely a falu teljes lakosságának nyújt kulturális és egyéb szolgáltatásokat. Sor került a Baksai Közös Önkormányzati Hivatal felújítására, mely a település és a környék lakóinak mindennapi hatékony ügyintézéséhez nagyban hozzájárul. A Baksai Közös Önkormányzati Hivatal felújítása az ügyfelek hatékony kiszolgálása mellett munkahelyteremtő jelentőséggel is bír. A modern és korszerű Hivatal a közsférában elhelyezkedni szándékozóknak biztosít kedvező munkafeltételeket. Az említettek mellett folyamatban lévő projekt a Kultúrház felújítása, mely a településen élő nemzetiségi önkormányzat feladatellátását szolgálja, továbbá az Idősek Klubjának felújítása. A településen két civil szervezet működik: a Baksai Horgászegyesület és a Baksai Sport Egyesület. Éveken keresztül működött a nyugdíjas Egyesület, mára már csak, mint klub tevékenykedik. Falugondnoki szolgálat működése segíti továbbá a település lakosságát számos feladatkörben, mint például: az étkeztetés, házi segítségnyújtás, a közösségi és szociális információk szolgáltatásában. Egészségügyi ellátáshoz való hozzájárás biztosítása, háziorvosi rendelésre szállítás, egyéb egészségügyi intézménybe szállítás, gyógyszerkiváltás, és gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájárás biztosítása. Óvodáskorú, iskoláskorú gyermekek szállítása az óvodába, iskolába szállítás és egyéb gyermekszállítási feladatok ellátása.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2018	771	bázis év
2019	772	100,13%
2020	760	98,45%
2021	759	99,87%
2022	774	101,98%
2023	781	100,90%

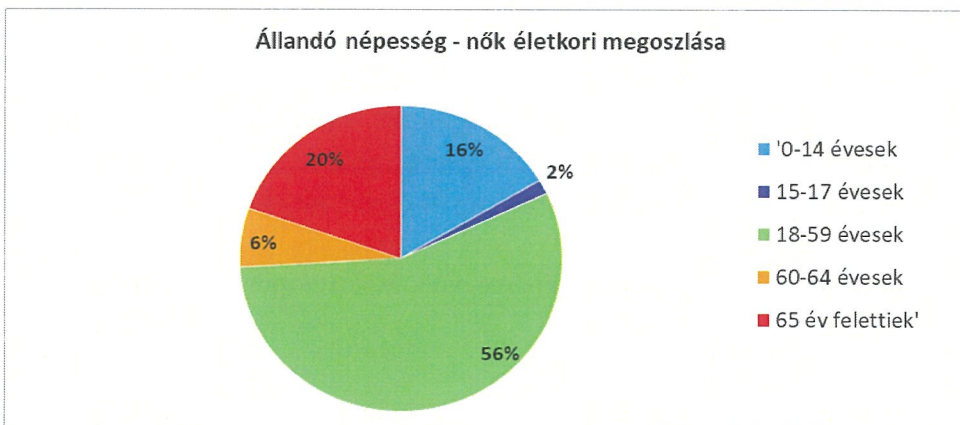
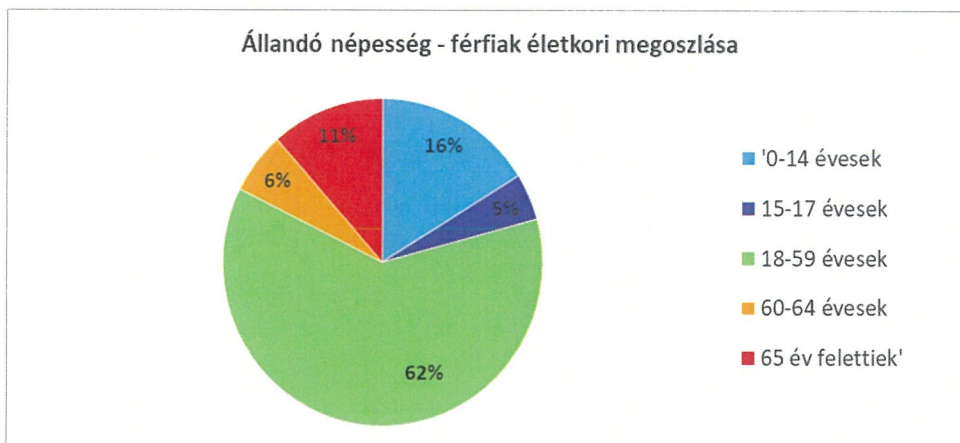
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakosságszámot 2018-tól kezdődően egészen 2021-ig bezárólag leginkább egyfajta csökkenő tendencia jellemezte, majd 2022-től a születések számának növekedésének hatására a lakosságszám növekedésnek indult. Új és kedvező árú építési telkek kialakításával próbál az önkormányzat idecsábítani fiatalokat, illetve elsősorban az itt élőket helyben tartani.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	391	401	792	49,37%	50,63%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			26	3,28%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	63	66	129	7,95%	8,33%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	18	6	24	2,27%	0,76%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	241	225	466	30,43%	28,41%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	24	25	49	3,03%	3,16%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	45	79	124	5,68%	9,97%

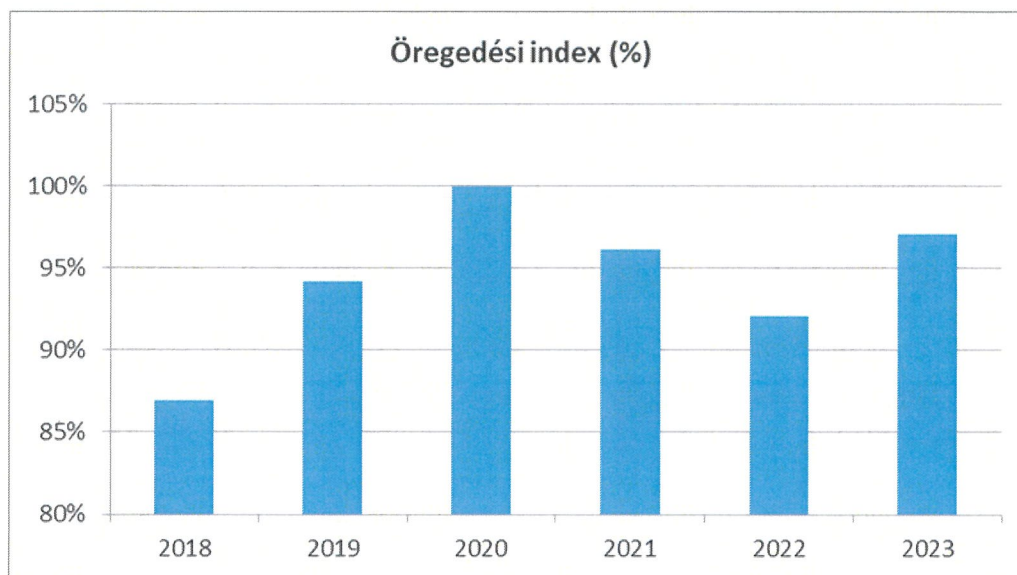
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó népességet tekintve alapvetően a nők nagyobb számban vannak jelen, azonban vannak olyan korcsoportok, ahol a férfiak aránya a magasabb. A népesség megoszlása korosztályok szerint is mutatja, hogy a 0-17 évesek aránya a nőknél és a férfiaknál alacsony, azonban egyfajta növekvő tendenciát mutat a születések ezáltal a korcsoportban szereplők száma. A 65 év feletti korosztályban a nők száma magasabb, mint a férfiaké, azonban a 18-59 évesek alapvető többsége ellenére is a lakosságszámhoz képest elmondható, hogy szinte egyenlő arányban vannak jelen mindkét félnél.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	113	130	86,92%
2019	114	121	94,21%
2020	123	123	100,00%
2021	124	129	96,12%
2022	128	139	92,09%
2023	133	137	97,08%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2018	-9,06
2019	-2,59
2020	-16,97
2021	-2,63
2022	27,40
2023	9,00

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A betelepülési hullám az utóbbi években egyfajta növekvő tendenciát mutat. A következő években is várhatóan emelkedést fog mutatni, mert a településre betelepülni szándékozó családoknak egyrészt kedvező feltételek mellett van lehetőségük ingatlan vásárlásra másrészt az itt lakók számára biztosított támogatási lehetőségek kedvezően hatnak.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2018	6,47
2019	0,00
2020	3,92
2021	-1,32
2022	-5,22
2023	3,86

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A természetes szaporodás a vizsgált időszakban átlagosan pozitív számot mutat, két év volt, amikor a halálozások száma meghaladta az élveszületések számát.

A település népességmegtartó erejét meghatározó módon a munkahelyteremtés, a foglalkoztatás bővítése tudja növelni, mely azonban a régió helyzetét tekintve nem egyszerű feladat. A település lakhatóságát továbbá elősegíti a lakosok identitásérzetének nélkülözhetetlen eleme a közbiztonság és a társadalmi stabilitás.

A növekvő tendencia ellenére természetesen Baksa is küzd az elöregedéssel, a negatív gazdasági és társadalmi folyamatok következtében a fiatalok, sőt teljes családok elvándorlásával. A fiatalok röghöz kötése szerencsére nem célja a település vezetésének, hazatérésük viszont annál inkább, mely a diagrammok szerint is jól láthatóan pozitív irányba történő előrelépés.

Értékeink, küldetésünk

Községünk az esélyegyenlőség érdekében számos területen eddig is igyekezett megfelelni és támogatni a helyi társadalom minden rétegét a minőségi élet megteremtése érdekében. Baksa Község Önkormányzat döntésein keresztül fejezi ki az esélyegyenlőség iránti elkötelezettségét, az Önkormányzat terveinek, projektjeinek és koncepcióinak kidolgozása, a lakosság életminőségének javítását célzó tevékenysége megvalósítása során mindent megtesz annak érdekében, hogy bevonja az érintett partnereket, civil szervezeteket, egyházakat, oktatási és szociális intézményeket, azok képviselőit, elősegítve ezzel a település lakóinak esélyegyenlőséggel kapcsolatos szemléletformálását. Törekszünk arra, hogy az érintett célcsoportok saját falunkban jussanak lehetőséghez az oktatás, a kultúra, a sport, a szociális- és egészségügyi szolgáltatás, foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közlekedés és kommunikáció területén a korábbi időszak gyakorlatának megfelelően. Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. Baksa Község Önkormányzata folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat az Önkormányzat működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban.

Baksa Község Önkormányzat e dokumentum által is deklarált fontos küldetése az esélyegyenlőség biztosítása a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára, a hátrányos megkülönböztetés megszüntetése és az összetartó szolidáris társadalom megerősítése. A településen és a közelben új munkahelyek az elmúlt években nem keletkeztek, az infrastruktúra lassan, főként csak pályázati forrásokból fejlődik, néhány családi vállalkozás, elsősorban a szolgáltatás területén próbálkozik. A legnagyobb helyi foglalkoztató az önkormányzat. A közfoglalkoztatás működik, de mára már nehézséget okoz ezeknek az álláshelyeknek a betöltése, mely az Önkormányzat feladatellátását is veszélyezteti. A munkanélküliség csökkent. Ennek ellenére még mindig nem elhanyagolható azoknak a száma, akik létbizonytalanságban élnek, számukra a kitörési pontokat helyben kell megkeresni, mert kívülről nem várható segítség. Az esélyegyenlőség biztosítása a perifériára szorult csoportok, egyének részére a legszükségesebb, a munkával, élhető és fenntartható lakóhellyel rendelkező, harmonikus életvitelt folytató, a gyermekeket megfelelően iskoláztató családok nem annyira érzik a kirekesztést és az egyenlőtlenséget, mivel biztonságban tudják, érzik magukat. Célcsoportokként más és más célkitűzést kell szem előtt tartani, melyek egy része

kifejezetten a leszakadóban lévő csoportok esélyeinek javítására szolgál, más része viszont a közösség teljes szegmensét érinti. A közszolgáltatásokhoz, egészségügyi vizsgálatokhoz való hozzáférés valamennyi korosztály és célcsoport esetében kitűzött cél, az iskoláztatás, felnőttképzés elsősorban a gyerekek, nők esélyeinek javítását szolgálhatja, mivel ezen célok elérése a munkaerő piaci helyzetük javítását is magában hordozza. Másképp kell kezelni és más módszereket kell alkalmazni az idősök problémájára, az elmagányosodásra, az önmagukat egyedül nehezen eltartani képes egyedül élőkre. A mélyszegénység nem csak roma probléma, jelenleg a településen a jövedelmi helyzetek javultak, de így is több olyan család él itt, akiknek a helyzetén javítani a legnehezebb. Ők pont az alacsony iskolázottság miatt nem találnak más munkát, mint a közfoglalkoztatás, emiatt jövedelmük nagyon alacsony, így a normális élethez szükséges alapvető feltételeket is nehezen tudják megteremteni. Az önkormányzat az esélyegyenlőségi célkitűzéseiben anyagi javakat csak szűkösen tud nyújtani, ezért más módszert kell alkalmazni, ilyen lehet esetlegesen a háztáji növénytermesztés, állattartás elősegítése.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

A helyi esélyegyenlőségi program kiemelt figyelmet fordít:

- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, megszüntetésére;
- az oktatásban, képzésben megjelenő sztereotipikus pályaaorientáció megváltoztatására;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- munkaerő-piaci, tevékenységi szegregáció visszaszorítására;
- a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására.

Baksa Község Önkormányzata, Baksa Község Önkormányzatának Képviselő-testülete és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a község nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházaival, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Baksa Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat. Az önkormányzat vállalja, hogy

az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja. A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Baksa település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen. Emellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében. A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)

- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nktv.) előírásaira.

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők,
- romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők

1.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az önkormányzat 2019-2024 között hatályos Esélyegyenlőségi Programját Baksa Község Önkormányzat Képviselő-testületének 97/2019.(XI.19.) számú önkormányzati határozatával fogadta el. Az önkormányzat a jogszabályi előírások értelmében esedékes 2021-es valamint 2023-as felülvizsgálatok közül előbbi elvégezte.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

A stratégia a romákat érintő kulcsproblémákra reagál, újfajta, diagnózis alapú megközelítést alkalmazva. Lényege a célzott segítség és beavatkozás, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a fejlesztési eszközöket a helyben felmért problémákhoz, szükségletekhez kell igazítani. A megközelítés hatékony beavatkozást és forrásfelhasználást tesz lehetővé az érintett területeken.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

A Legyen Jobb a Gyermekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyermekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról szóló határozatot az Országgyűlés 2009-ben fogadta el. A stratégia célja a fenntarthatósági elvek mentén alakított, minden korosztály számára elérhető világban olyan gazdasági és társadalmi környezet kialakítása, amelyben az idősödő és az idős emberek meg tudják őrizni aktivitásukat, társadalmi részvételüket. Olyan szemlélet kialakítása, amellyel biztosítható és növelhető az időskor presztízse és az idős emberek iránti szolidaritás. Az időskorra történő felkészülés és az aktív társadalmi részvétel igényének erősítése. Az állam, a nonprofit, forprofit, informális közösségek és az egyén felelősségének és szerepének tisztázása, melyet társadalmi szerződés alapján erősíteni szükséges. A szükséges támogatás biztosítása ahhoz, hogy minden egyes ember nagyobb egyéni felelősséggel tudjon hozzájárulni méltó időskora megteremtéséhez.

Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózási politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózási politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A célcsoportokat érintően az Önkormányzat különböző helyi önkormányzati szabályozások alkotásával igyekszik biztosítani a település működését és fejlődését. Az időseket, munkanélkülieket és mélyszegénységben élőket egyaránt érinti az önkormányzat pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról és támogatásokról, valamint a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 10/2021. (VII.30.) rendelete, mely egy 2024.október 24.-i módosítás hatására 2025. január elsejétől a megítélhető pénzösszegek vonatkozásában emelkedni fog. Az önkormányzat szervezeti és működési szabályzata rendezi a lakosság széles körét érintő intézkedések elfogadását megelőzően történő civil szervezetekkel és a lakossággal való egyeztetés formáit.

Az önkormányzat rendelkezik 2008. óta Közoktatási Esélyegyenlőségi Tervvel, Településfejlesztési koncepcióval. Jelenleg nincs helyi szabályozás a nők és a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét érintően, a HEP IT hivatott ezt pótolni. Nincs külön szabályozás a romákra sem, mert semmi nem indokolja, ugyanolyan polgárai a településnek ők is, mint a nem romák. Baksán nem alakult ki szegregált lakótelep, elvegyülten élnek a romák és a nem romák.

Településrendezési terv és településszerkezeti terv is készült, mivel ezek kötelező részei a Helyi Építési Szabályzatnak, ezekben a dokumentumokban hangsúlyozottan kell szerepet kapnia a lakossági igényeknek, hogy élhető lakókörnyezet alakuljon ki. A programok megalkotásakor alapvető cél volt a kialakult településszerkezeten belül olyan övezetek kialakítása melyek harmonikusan illeszkednek a falusias lakóövezetbe, de lehetőséget biztosítanak az itt élőknek különféle gazdasági tevékenységek – jellemzően mezőgazdaság és állattartás, de ipari és szolgáltató, valamint turisztikai tevékenységek – folytatására is.

Az Önkormányzat célja, hogy megfogalmazza a hosszú távú jövőképét, és ahhoz igazítsa középtávú fejlesztési céljait.

Az Önkormányzat hosszú távú jövőképe a nyitottság és dinamizmus: az értékörzés és a megújulás Középtávú stratégiai céljai:

- Fenntartható településfejlesztés a funkciók harmóniájában,
- A település, mint az élhető, értékörző és innovatív községi környezet,
- Példaértékű gondoskodás és egyenlő esélyek biztosítása.

Az Önkormányzat vezetése, minden részterületén pozitív diszkriminációban részesíti a valamilyen okból hátrányos helyzetűeket. Az ágazati stratégiákat átszövő, a mozgáskorlátozottak, idősek és kisgyerekesek érdekeit figyelembevevő kiemelt horizontális szempont az akadálymentesség. Az egyes programok, koncepciók mind-mind az esélyegyenlőség főbb céljait támogatják, a középtávú stratégiából kiindulva saját területére vonatkozólag határozza meg az esélyegyenlőséget előmozdító célokat, intézkedéseket.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

Ez alapján Baksa Község Önkormányzata a környék településeivel közösen létrehozta a Baksai Intézményfenntartó Társulást, mely a Baksai Óvoda fenntartásával, működtetésével, fejlesztésével kapcsolatos feladatokat lát el. A Társulás települései: Baksa, Ócsárd, Kisdér, Tengeri és Tésény.

Az Önkormányzat a következő feladatait látja még el társulások formájában, illetve más településekkel együttműködve:

- a családsegítő és a gyermekjóléti szolgáltatás biztosítása,
- védőnői szolgálat működtetése,
- házi orvosi, házi gyermekorvosi szolgálat működtetése,
- közös önkormányzati hivatal fenntartása,
- szociális alapellátások (szociális étkeztetés, idősok nappali ellátása, házi segítségnyújtás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás) működtetése,
- családi bölcsőde működtetése.

A Pécsi Többcélú Agglomerációs Társulás által fenntartott Pécs és Környéke Szociális Alapszolgáltatási és Gyermekjóléti Alapellátási Központ és Családi Bölcsőde Hálózat (PKSZAK) intézményén keresztül történik a szociális étkeztetés, az idősok nappali ellátása, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és a családi bölcsőde működtetése. A közös önkormányzati hivatalhoz 10 település tartozik.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adataiányok kimutatása

Az adatokat a TEIR adatbázisából gyűjtöttük le, helyi adatgyűjtéssel egészítettük ki. A rendelkezésünkre álló adatbázison kívül az önkormányzat nyilvántartásai (tanköteles gyermekek száma, HH és HHH gyermekek száma, segélyben részesülők, közfoglalkoztatásban résztvevők, stb) és a kötelező jelentések tartalmai adnak olyan adatokat, melyek információt szolgáltatnak az esélyegyenlőség biztosítása érdekében. Az adataiány a rejtett gazdaságból, illetve a munkaügyi központoknál már nem nyilvántartott, az ellátásokból régen kiesett személyek miatt viszont komoly torzító tényező. A rendelkezésünkre álló adatok alapján megállapítható, hogy településünkön az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzete kedvező. Kirívó adatok nem támasztják alá, hogy bármelyik célcsoport esetében kimagasló negatív tendenciákkal kellene számolni. A programban szereplő adatok valóságshűek, beszerzésük központi adatbázisokból (BM, KSH, TEIR), intézmények nyilvántartásaiból származnak. Ezzel együtt az esélyegyenlőségi programunk fontos feladata, és célja, hogy az akár nyomokban is fellelhető jelenségeken változtasson, a célcsoportokkal zajló folyamatos kommunikációt fenntartsa, a már meglévő fórumokat, rendezvényeket megtartva új lehetőségeket mutasson a kapcsolattartásban, a problémák megoldásában és tovább erősítse az itt élők szociális érzékenységét egymás felé.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott definíciója. Ahhoz azonban, hogy tudjuk vizsgálni a jelenséget, nem elég a hétköznapi értelmezés: pontosan kell definiálni, hogy ki számít szegénynek. Ez nem egyszerű feladat, hiszen számos tényezőt szükséges figyelembe venni, mivel a szegénység igencsak komplex fogalom. Az Európa Tanács döntésének értelmében „szegénynek kell tekinteni egy személyt, egy családot, illetve egy embercsoportot abban az esetben, ha a rendelkezésükre álló erőforrások (anyagi, kulturális és társadalmi) oly mértékben korlátozottak, hogy kizárják őket a minimálisan megkövetelhető életformából abban az országban, amelyikben élnek”. Mi az a „minimálisan megkövetelhető életforma”? A minimálisan megkövetelhető életforma egyrészt nyilván szorosan összefügg egy-egy ország társadalmi-gazdasági szintjével, fejlettségével. Másrészt egyes tényezők (pl. szülők iskolai végzettség, gyerekek száma) erőteljesen gátolják ezen életforma megvalósulását. Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol „a nagyon alacsony az iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős a települési, lakóövezeti, térségi, koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagy valószínűsége jellemzi.” Ezen meghatározást alapul véve Baksa Község nem tartozik a mélyszegénység által sújtott települések közé. A hétköznapi életben a mélyszegénység fogalmát sokszor azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Az országos statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján az egyik legsúlyosabb probléma a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása.

A Baksai Roma Nemzetiségi Önkormányzat költségvetési lehetőségei mentén próbálja a helyi roma nemzetiség érdekeit képviselni, a közösséget összekovácsolni. A Testület rendszeresen ülésezik és közmeghallgatásokat is tart, ahol a helyi roma lakosságnak lehetősége van kérdéseket, kéréseket intézni- vagy javaslatokat tenni a nemzetiségi képviselők felé a helyi közügyekkel, közösségük életével kapcsolatban. Sajnos ez a gyakorlatban nem sokszor valósul meg tényleges részvétel formájában, emiatt a nemzetiségi képviselők maguk látogatják meg a településen élő roma családokat.

A Nemzetiségi Önkormányzat működésének elősegítésében jogszabályi kötelezettsége mentén Baksa Község Önkormányzat is aktív szerepet vállal. Ennek részleteit egy a nemzetiségi önkormányzat és a települési önkormányzat között létrejött együttműködési megállapodás rögzíti.

Kiemelt céljaik között szerepel:

- a nemzetiségi hagyományok megőrzése, ápolása,
- roma kultúra bemutatása a települési rendezvényeken,
- rászorulóknak segítése,
- ún. közösségi tér biztosítása - olyan helyiség, ahol közösségüknek lehetősége van szabadidős tevékenységeket szervezni.

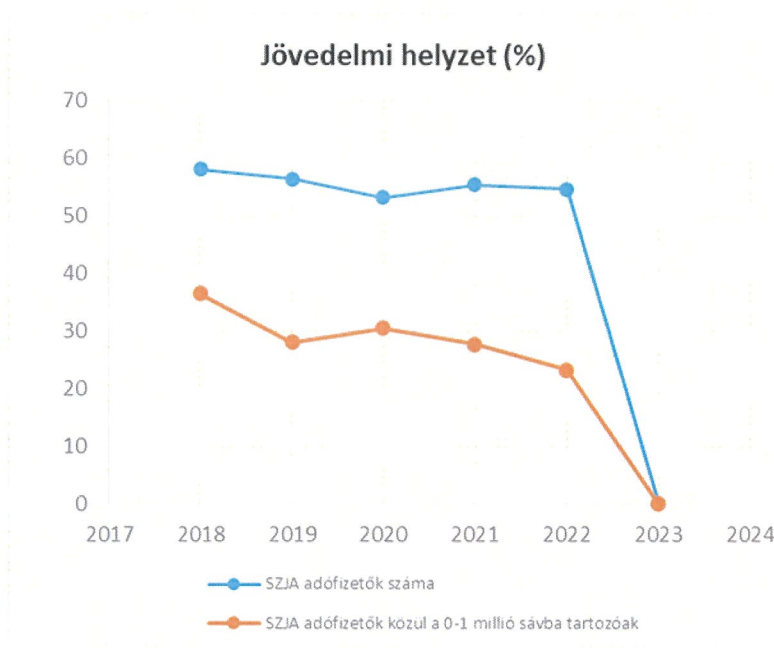
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011. év) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. A romák esetében jellemző az, hogy még a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokon belül is legkedvezőtlenebb helyzetben lévőkhez tartoznak.

A mélyszegénység összetett jelenség, de nem lehet pusztán gazdasági, iskolai és képzettségbeli mutatókkal behatárolni. Baksára az elmúlt 10 évben nem volt jellemző a mélyszegénység, mint kategória. Néhány családot érintett, de ez a település népességéhez képest szerencsére elenyésző volt. Ez a mélyszegénység jellemzően a munka hiányában alakult ki. Dolgozna, de nem tud hol. Ezért hitelt vesz fel és ez önmagát generálja. Olyan csapdába kerül, ahonnan nehéz kikerülni. Ugyanakkor a kiadásokat senki nem szereti csökkenteni, és enni is kell. Látható ez a szegényebb réteg lakókörnyezetén is, nincs pénz felújításra, komfortosabbá tételre már nem is gondolnak. A szükségesek megvannak, mint a víz, villany. Gáz már nem mindenhol. A számlák befizetetlenek, a védett fogyasztói körbe kerülnek. A körbe tartozók vegyesek, mert nem csak romákat érint a szegénység. És nem is jellemző, hogy romák lennének ebben többségben. A mélyszegénység egyértelműen nem roma kérdés. A faluban vannak jó módban élő romák és vannak mélyszegénységben élők is. Vannak jó módban élő nem romák és vannak mélyszegénységben élők is. Tény: a településen, még ha nem is szegregált módon, de az úgynevezett „rég” faluban él a romák többsége, míg az „új” faluban a jobb módú nem roma családok. De a régi faluban is élnek nem romák is, jó körülmények között, ezért nem lehet szegregációról beszélni. Önmagáért beszél az a tény, hogy az elmúlt 20 évben 4 házat kellett életveszélyessé minősíteni, és lebontatni, de mindegyik üres, nem lakott épület volt. Mindössze 2 házban nincs vezetékes ivóvíz, de szinte minden házban van internet. A mélyszegénységben élők gyermekeinek is vannak igényei, ezeket a szülők igyekeznek kielégíteni. Összegezve, a település lakosságának egy része közelít a szegénységhez, de javuló tendenciát lehet tapasztalni. A mélyszegénységben élők saját helyzetükön nem tudnak segíteni, részben mert személyes nehezítő körülményeik (betegség, alkoholbetegség) miatt a perifériára szorulnak a munkaerőpiacon. Számukra komplexebb megoldások jelenthetnék a kitörési lehetőséget.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2018	57,97	36,46
2019	56,31	28,03
2020	53,11	30,38
2021	55,30	27,63
2022	54,56	23,25
2023	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az elmúlt években érzékelhetően csökkent az SZJA adófizetők száma az állandó lakónépességhez viszonyítva. Ezzel párhuzamosan jelentősen csökkent azok aránya, akik az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartoznak.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

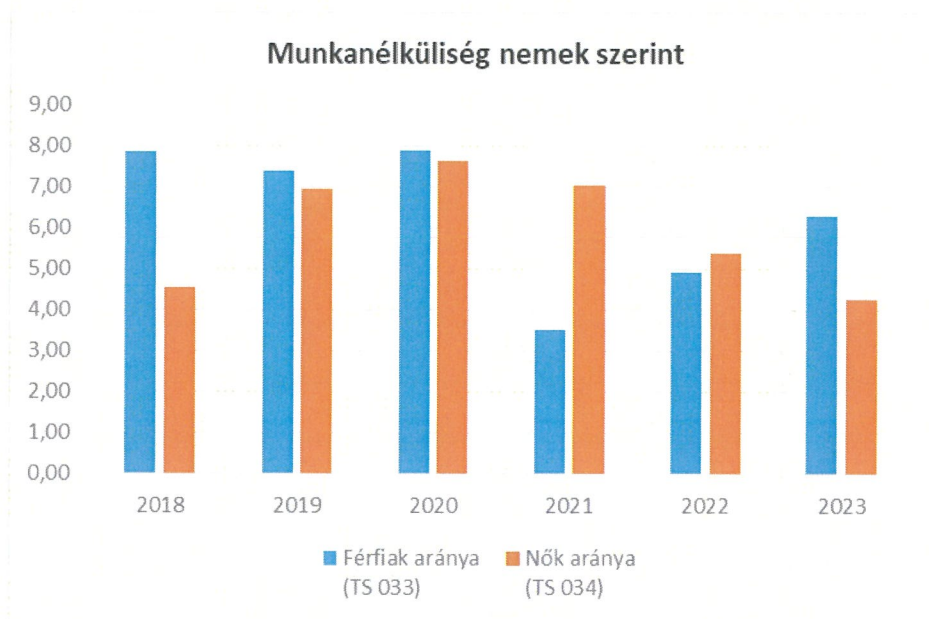
A táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

- a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

Az alábbiakban a településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni, az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is. A táblázatokból jól látszik, hogy a munkanélküliség 2018 óta egy rendkívül változó sávon mozog. A 2018 – 2023 közötti időszakban az álláskeresők számának vonatkozásában az elmozdulás hol pozitív, hol negatív irányba történt. Alapvetően elmondható, hogy a hosszan tartó munkanélküliség igen nehéz helyzetbe hozza az érintett családokat, hiszen ez a réteg többnyire nem rendelkezik megtakarításokkal, így nagyon nagy szerepe van a szociális ellátó rendszernek abban, hogy a munka nélkül maradt családok létfenntartása megoldottá váljon. Ennek elkerüléséhez Baksa Község törekszik a legtöbb segítséget megadni.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2018	7,86	4,55	6,21%
2019	7,39	6,96	7,18%
2020	7,89	7,63	7,76%
2021	3,53	7,03	5,28%
2022	4,91	5,38	5,15%
2023	6,29	4,28	5,29%

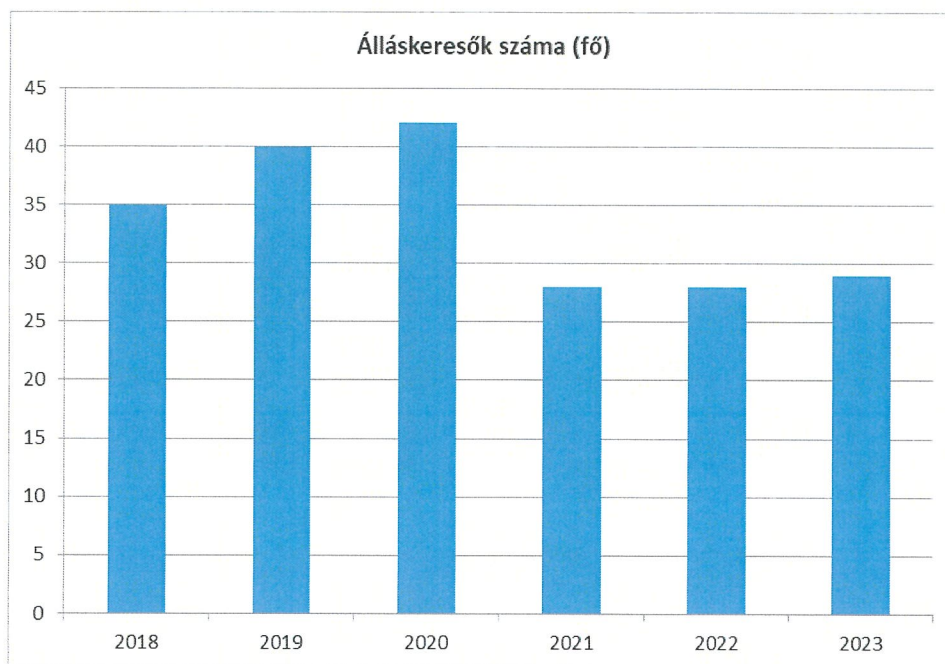
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

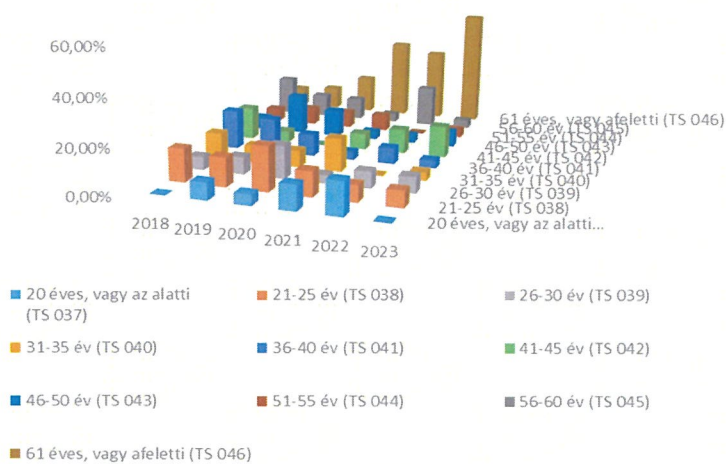
3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	35	40	42	28	28	29
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	3,00	2,00	3,00	4,00	0,00
	%	0,00%	7,50%	4,76%	10,71%	14,29%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	5,00	5,00	8,00	3,00	2,00	2,00
	%	14,29%	12,50%	19,05%	10,71%	7,14%	6,90%
26-30 év (TS 039)	Fő	2,00	3,00	6,00	1,00	2,00	2,00
	%	5,71%	7,50%	14,29%	3,57%	7,14%	6,90%
31-35 év (TS 040)	Fő	4,00	3,00	3,00	4,00	0,00	1,00
	%	11,43%	7,50%	7,14%	14,29%	0,00%	3,45%
36-40 év (TS 041)	Fő	6,00	6,00	4,00	1,00	2,00	1,00
	%	17,14%	15,00%	9,52%	3,57%	7,14%	3,45%
41-45 év (TS 042)	Fő	5,00	2,00	0,00	2,00	3,00	4,00
	%	14,29%	5,00%	0,00%	7,14%	10,71%	13,79%
46-50 év (TS 043)	Fő	2,00	7,00	5,00	1,00	1,00	2,00
	%	5,71%	17,50%	11,90%	3,57%	3,57%	6,90%
51-55 év (TS 044)	Fő	2,00	3,00	3,00	2,00	0,00	1,00
	%	5,71%	7,50%	7,14%	7,14%	0,00%	3,45%
56-60 év (TS 045)	Fő	6,00	4,00	4,00	1,00	5,00	1,00
	%	17,14%	10,00%	9,52%	3,57%	17,86%	3,45%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3,00	4,00	7,00	10,00	9,00	15,00
	%	8,57%	10,00%	16,67%	35,71%	32,14%	51,72%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi

Hivatal

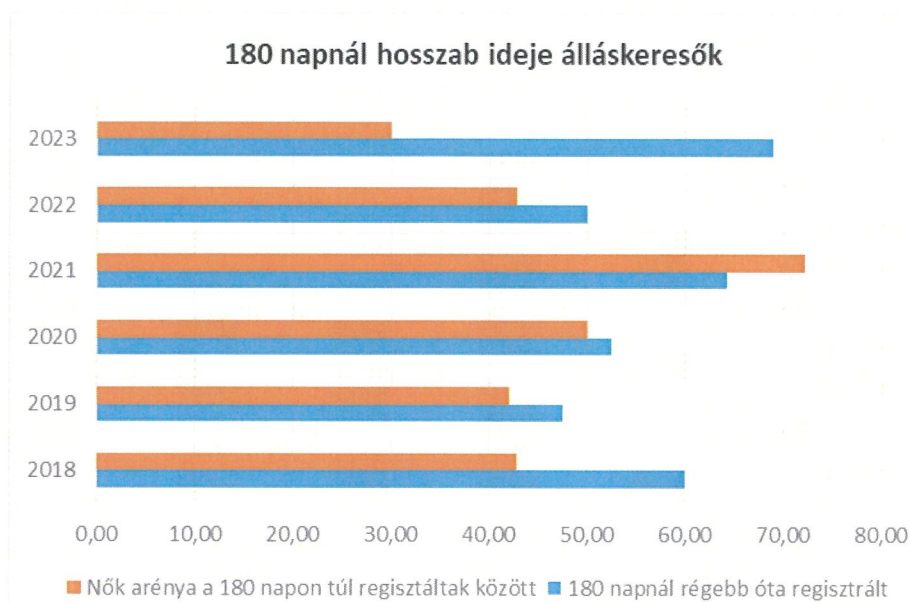
Nyilvántartott álláskereső korcsoportok szerint

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	60,00	42,86
2019	47,50	42,11
2020	52,38	50,00
2021	64,29	72,22
2022	50,00	42,86
2023	68,97	30,00

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

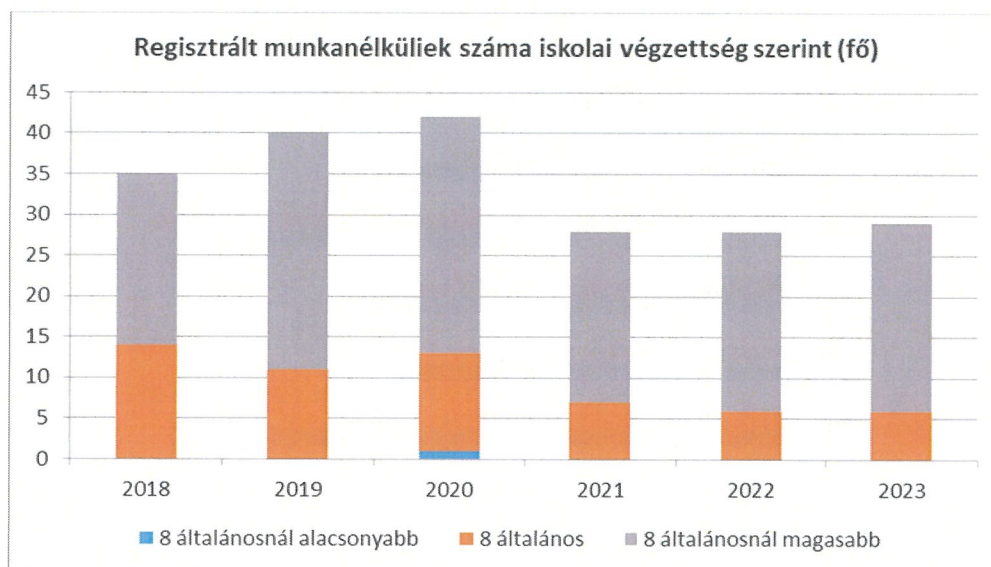

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A foglalkoztatottsági szint Magyarországon is függ az egyén iskolai végzettségétől. A magyar népesség iskolai végzettségének javulását jelzi az is, hogy az elmúlt évtizedekben csökkent azok aránya, akik nem rendelkeznek semmilyen alapfokú végzettséggel. A képzettséget vizsgálva a legtöbb regisztrált álláskereső csoportját a nyolc osztályos általános iskolai végzettséggel és a szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők alkotják. A következő helyen a középiskolai végzettségűek vannak. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma alacsony. Ennek oka összetett. Kevesebb létszámúak a középfokú végzettségűeknél, az ő körükben a legnagyobb az elvándorlás, hiszen a nagyon városokban könnyen el tudnak helyezkedni magasabb bérért, ezzel a szemben a helyi munkaerő piacon nincs akkora kereslet irántuk. A közeli nagyobb város - Pécs - jelentős felszívó erejű. Az önkormányzat közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatja az alacsony iskolai végzettségűeket.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	35	0	0,00%	14	40,00%	21	60,00%
2019	40	0	0,00%	11	27,50%	29	72,50%
2020	42	1	2,38%	12	28,57%	29	69,05%
2021	28	0	0,00%	7	25,00%	21	75,00%
2022	28	0	0,00%	6	21,43%	22	78,57%
2023	29	0	0,00%	6	20,69%	23	79,31%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

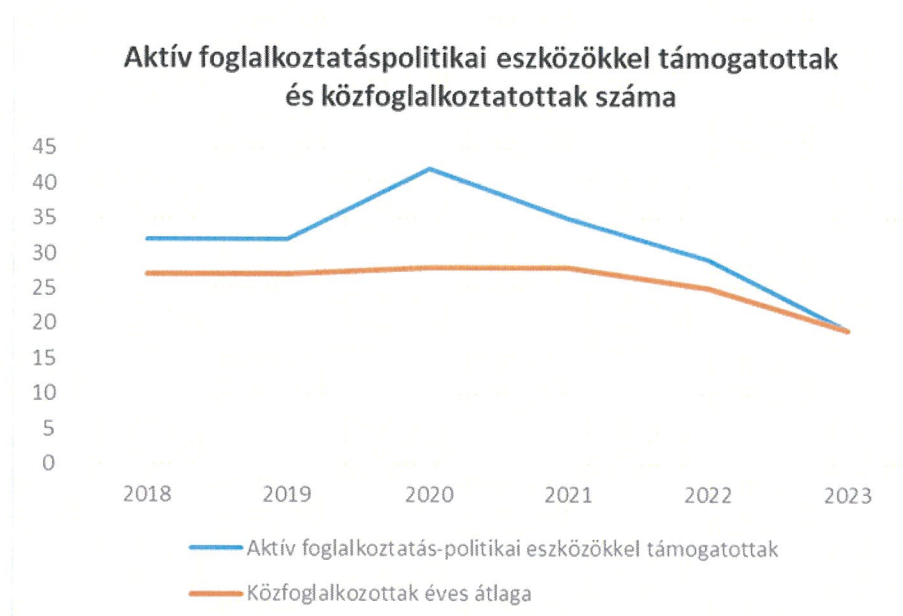
A KSH legutolsó népszámlálásról közölt adatai országos szinten az iskolázottság terén jelentős javulást mutat. A Baksához hasonló kistelepüléseken nem mindig igaz, hogy az iskolai végzettség határozza meg a foglalkoztatottság mértékét. Helyben ennek nincs jelentősége, ugyanakkor a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők könnyebben találnak munkahelyet, de nem helyben, hanem más baranyai városokban. Érdekes, hogy Baksa például még pedagógust is Pécsről importál, mert az elmúlt évek során nem volt olyan baksai fiatal, aki pedagógusként végzett volna, és hazatért a helyi iskolába. Igaz ez a baksai önkormányzati hivatalra, ahol az öt dolgozóból csak két köztisztviselő helyi lakos. Baksa értelmiségből termel a legkevesebbet, és aki elvégez egy felsőfokú iskolát, nem marad Baksán, mert nincs hol. A legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat (iskola, óvoda, hivatal) de munkahelyet csak akkor tud kínálni, ha üresedés van, új munkahely nem jön létre. A 8. általánossal nem rendelkezők zömmel idősek, 60 év feletti. A nyilvántartott álláskeresők között nincs olyan, aki legalább 8. általános végzettséggel ne rendelkezne. A 20 évesek, vagy az alattiak körében a pályakezdő álláskeresők aránya a korcsoportban 14,29%, ami elfogadhatónak mondható, de azt is mutatja, hogy egyrészt a fiatalok elvándorolnak Baksáról, másrészt más településen találnak munkát, ami viszont normális dolog, mert a munkaerő mobilizálhatósága Magyarországon amúgy is nagyon kicsi. Olyan távolságban, ami naponta megközelíthető (50-60 km) még vállal munkát, de a távolabbi munkahelyek, ahonnan csak hetente lehet a családdhoz visszatérni, már nem vonzóak.

A nyilvántartott munkanélküliek között csökkent a 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2018	32	27
2019	32	27
2020	42	28
2021	35	28
2022	29	25
2023	19	19

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A közfoglalkoztatási programok alapvető célja, hogy egyfelől lehetőséget teremtsenek a tartós munkanélkülieknek, a munkaerőpiacról régóta kiszorultaknak arra, hogy - munkaképességük megőrzése, esetleges javítása révén – visszatérjenek az elsődleges munkaerőpiacra, másrészt a szociális ellátásnál magasabb jövedelmet biztosítsanak a rászorultaknak addig is, amíg az első cél be nem következik. Kiemelt cél még a feketén végzett munka, tágabb értelemben a „feketegazdaság” visszaszorítása a rendezett munkaügyi kapcsolatok, foglalkoztatás megteremtése révén. A közmunkások feladatai közé legnagyobb részben kommunális, környezetvédelmi célú tevékenységek ellátása, polgármesteri hivatalok tevékenységét segítő szolgáltatások végzése. A férfi és női közmunkások által ellátott feladatok szerkezete értelemszerűen különbözik egymástól. A férfiak által leggyakrabban végzett munkák köre az alábbi: köztisztasági és karbantartó feladatok, parkgondozás, intézményekhez tartozó udvar

takarítása, vízelvezető árkok fenntartása, bővítése. A nők esetében a takarítás a leggyakrabban ellátott feladat. Ezt követik a köztisztasági munkák, az adminisztratív kisegítő feladatok.

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. A foglalkoztatás szervezését Baksa Község Önkormányzata látja el, a munkáltatói feladatokat pedig a település polgármestere. Az elmúlt években az önkormányzat és intézményei vállalta a tartós munkanélküliek foglalkoztatását. 2023. évben összesen 19 fő dolgozott közfoglalkoztatásban. Ez a szám nagyot csökkent az előző évihez. Jellemzően a tartós munkanélküli iskolai végzettségének megfelelő munkakört tudunk biztosítani.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

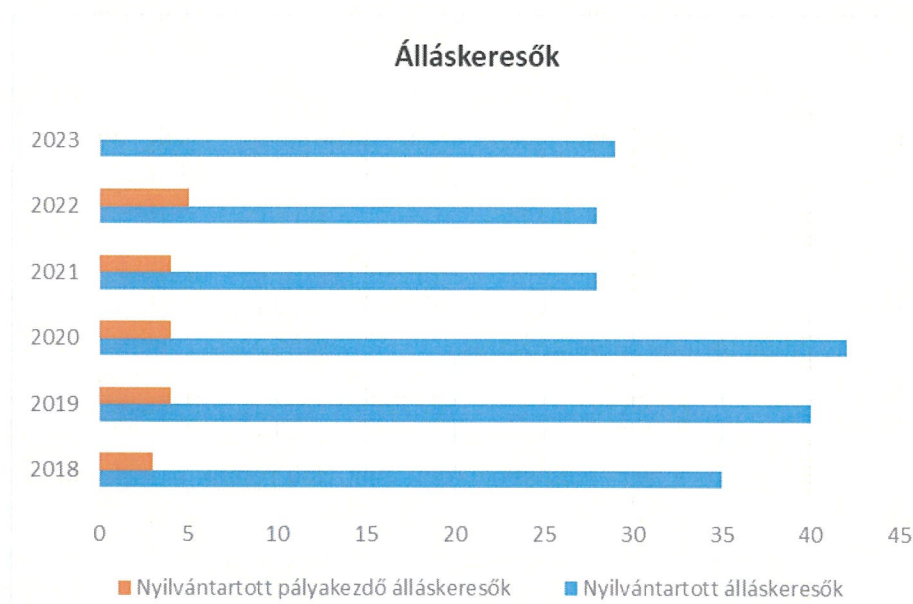
Baksán a helyi vállalkozások száma évek óta stagnál. Jellemzően mezőgazdasági kisüzemek és egyéni mezőgazdasági vállalkozók működnek. A meglévő nagyüzemek jelenleg is főként baksai, illetve környékbeli személyeket foglalkoztat, illetve időszakosan az egyéni vállalkozók is. Ezeknél a munkáltatóknál már telített a munkaerő, bár a magánszféra részére nyíló pályázati forrásokból várhatóak olyan fejlesztések, amelyek újabb munkahelyeket teremtenek. A többi vállalkozás jellemzően családi, ezért ott nem adódik munkaerőhiány, így a foglalkoztatást nem tudják segíteni. Az állami szektor a legnagyobb foglalkoztató, az önkormányzati hivatalban 5 fő, az óvodában 5 fő, az iskolában 15 fő dolgozik, de sajnos egy részük nem a helyi lakosok közül kerül ki, mert nincs helyben olyan végzettség, képesítés, mely szükséges lenne. Az iskolában évek óta több pedagógus is Pécsről jár ki tanítani, ami jelzi, hogy nem sok baksai gyermek végez olyan felsőfokú tanulmányokat, melyeket a helyi iskolában tudna hasznosítani. Az önkormányzati hivatal 5 dolgozója közül is 3 más településéről jár Baksára. Az idősek nappali ellátásában, illetve a családi bölcsődében helyiek dolgoznak, a háziorvosi rendelőben is. Átfogóan lehet látni, hogy milyen végzettségek hiányoznak Baksán, a jövőben célszerű lesz ezekre orientálódni, mert költségtakarékosabb helybeli dolgozóval megoldani a feladatokat. Szükség lenne pl. iskolatitkár, kazánfűtő, karbantartó, takarító képzésekkel megteremteni a helybeni munkaerőkínálatot.

A nagyobb városok, mint Pécs, Siklós, Sellye autóval és tömegközlekedési eszközzel is könnyen megközelíthetőek, 15-30 perc alatt, jó minőségű úton, de legfeljebb Pécs jöhet számításba, mint munkaerőpiac, mert az ormánsági Sellye legalább akkora munkanélküliséggel küzd, mint bármelyik környező település és Siklós is leszakadóban van foglalkoztatásban.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2018	35	3
2019	40	4
2020	42	4
2021	28	4
2022	28	5
2023	29	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen elérhető munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő program egy került megszervezésre, 2009-ben, szociális segítő képzés, melyen 14 fő vett részt és valamennyien sikeresen el is végezték. Visszacsatolás az elhelyezkedésükről annyi áll rendelkezésünkre, hogy egy fő biztos el tudott helyezkedni. 2013.-ban két fő vett részt ilyen programban, egy Pécsen, hegesztő tanfolyamon, egy fő pedig Sellyén, kereskedelmi végzettséget adó tanfolyamon. Az eddigi tapasztalat azt mutatta, hogy jellemzően olyan képzések indultak a munkaügyi központoknál, mellyel a munkaerőpiacon nem lehetett érvényesülni, (pl. könyvkötészet, virágkötészet, szakács) mert a piac telített. A helyben felmerülő igények jellemzően közgazdasági, pénzügyi ismerteket nyújtó képzések területén jelentkeznek, valamint az olyan szakmunkák, mint kazánfűtő, karbantartó, takarító, iskolatitkár, ezeket tudnák használni a fiatalok, mert ebből például hiány adódhat. A vonzásközpontokban megrendezésre kerülő felnőttképző programokról az érintettek folyamatosan kapnak

tájékoztatást a munkaügyi központoktól és az önkormányzattól is, de az aktivitás alacsony. Ez elsősorban annak tudható be, hogy olyan képzések folynak, amelyekkel a megszerzett tudást nem tudják hasznosítani. Kis település révén nehezen megoldható ennek biztosítása, de a legközelebbi vonzasközpontban, Sellyén a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályánál lehet érdeklődni a lehetőségekről. Amennyiben a településre kihelyezésre kerül egy-egy képzés az Önkormányzat minden esetben helyiséget biztosít.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Az önkormányzat vezetősége törekszik arra, hogy a lakosság, a vállalkozások megismerjék lehetőségeiket, ennek érdekében tájékoztató fórumokat szerveznek, sajnos azonban a tapasztalatok azt mutatják, hogy az érdeklődés elenyésző. Helyi foglalkoztatást elősegítő program a közmunka program, mely a c) pontban került részletesebb kifejtésre. A d) pontnál leírtak igazak itt is, helyi foglalkoztatási programok elsősorban az azt megszervező humán erőforrás hiánya miatt nincsenek, a munkaerőpiaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés adott, az információáramlás működik, de az érintettek passzivitását az önkormányzat eddig nem tudta befolyásolni. A jövőben nagyobb hangsúlyt kell fektetni erre a területre, de ehhez az is szükséges, hogy olyan felnőttképzési programok induljanak, amik a gyakorlatban is hasznosíthatóak, és valóban hozzásegít az érintetteket a munkaerőpiaci integrálódáshoz.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Saját fenntartású intézményekben (iskola, óvoda, családi bölcsőde, idősek nappali ellátása, önkormányzati hivatal) sajnos a mélyszegénységben élők és a romák nem foglalkoztathatóak, egyszerűen azért nem, mert ezeken a területeken olyan képesítések az elvártak, melyekkel ez a réteg nem rendelkezik. Egy példa: már a takarító személyzetnek is OKJ-s képesítéssel kell rendelkezniük, és ilyen ezeknek a személyeknek nincs, pedig hajlam mutatkozott, hogy elvégezzék. A közfoglalkoztatásba ugyanakkor bevonta őket az önkormányzat, és évről évre nő a mélyszegénységben élők foglalkoztatási aránya.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt

A helyi önkormányzat a Mőtv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását. Az Ebktv. fenti paragrafusai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében, stb.

Hátrányos megkülönböztetés, foglalkozási diszkrimináció nem fordult elő az önkormányzatnál, mindenki az adottságainak megfelelő munkát végezheti. Értelemszerűen a munkafegyelmet ismételten megszegőket az önkormányzat nem kívánja foglalkoztatni, de ez független attól, hogy roma, vagy nem roma, vagy milyenek a jövedelmi viszonyai. Ez egyértelműen nem tekinthető diszkriminációnak.

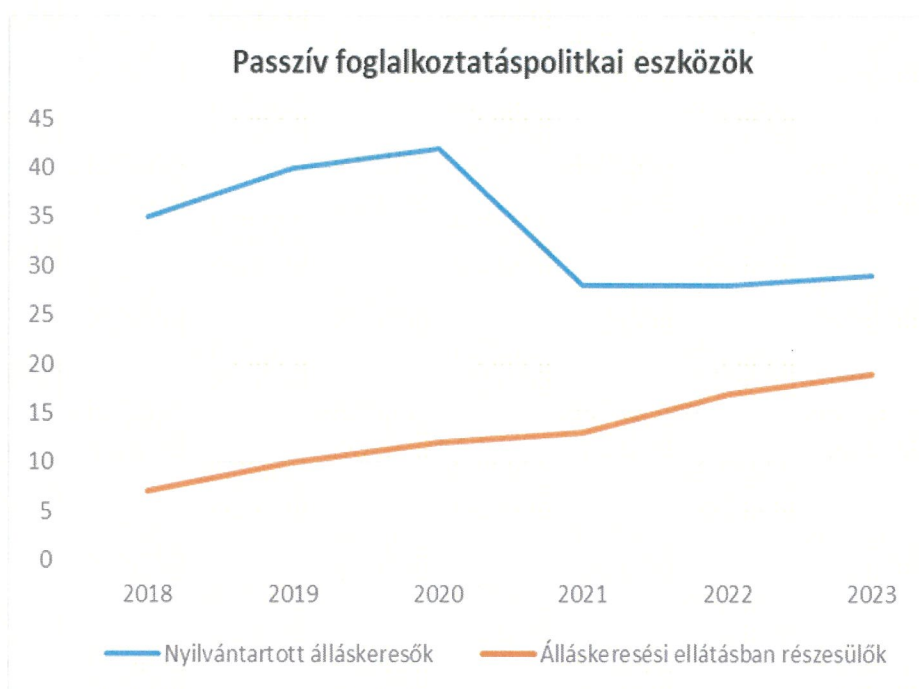
i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A Baksai Integrált Községi Szolgáltató Tér (IKSZT) épületében több, pályázati forrású informatikai képzés is megvalósult. Volt, amelybe nagy részben a közfoglalkoztatottak, volt, amelybe pedig a fiatalok (18 év alattiak) voltak bevonva. A településen ingyenes wifi áll rendelkezésre, mellette az IKSZT munkatársai is segítséget nyújtanak, amennyiben ilyen jellegű igény felmerül (például önéletrajz írása).

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskereső ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	35	6,63%	7	20,00%
2019	40	7,45%	10	25,00%
2020	42	8,17%	12	28,57%
2021	28	5,53%	13	46,43%
2022	28	5,52%	17	60,71%
2023	29	5,68%	19	65,52%

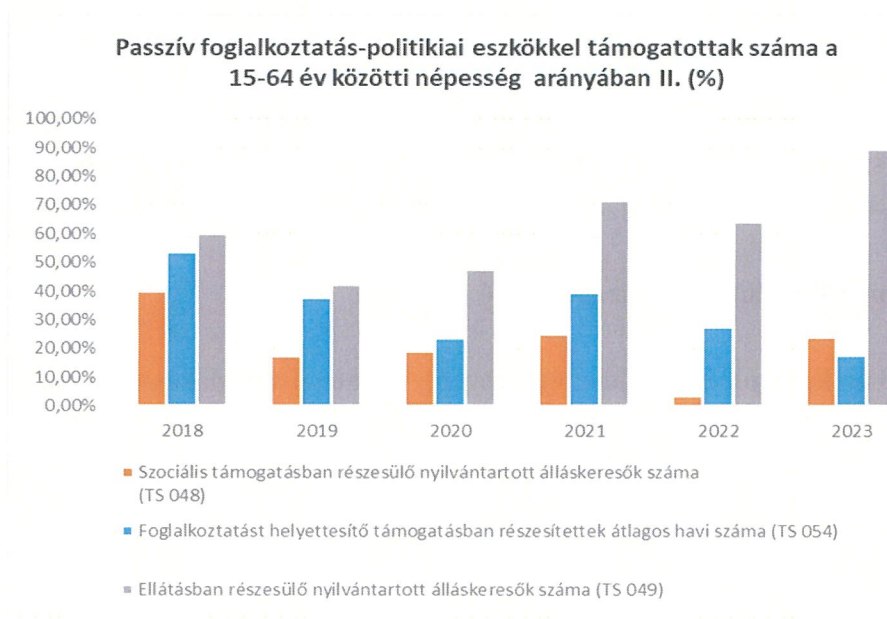
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	14	40,00%	19	53,60%	21	60,00%
2019	7	17,50%	15	37,90%	17	42,50%
2020	8	19,05%	10	23,81%	20	47,62%
2021	7	25,00%	11	39,57%	20	71,43%
2022	1	3,57%	8	27,68%	18	64,29%
2023	7	24,14%	5	17,79%	26	89,66%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	1

Forrás: TeIR, KSH

A szociális ellátások alapvető célja, hogy védelmet nyújtson a társadalmi egyenlőtlenségekből eredő szegénységgel és egyéb kockázatokkal szemben. A társadalmi jellemzőkben fennálló, országon belüli területi különbségek a szociális ellátórendszerek felé térségenként eltérő igényeket támasztanak.

A magyar szociális védelmi rendszerben – a biztosítási alapon járó ellátásokhoz hasonlóan – kifejezetten magas az univerzális támogatások aránya, amelyek bizonyos élethelyzetben, életkorban mindenkinek járnak.

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény az elmúlt években többször is módosították, melynek előírásait a Képviselő-testület a pénzügyi és természetbeni szociális ellátások helyi szabályairól szóló önkormányzati rendeletébe épített be.

Az álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma 2018 óta növekvő tendenciát mutat. Ezzel szemben a szociális támogatásban részesülők száma 2018-tól 2022-ig csökkenő tendenciát mutatott, majd 2023-ban emelkedett. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma csökkent 2018 óta fokozatosan csökken. Ennek lehetséges oka, hogy munka nélkül rövid távon marad az adott személy, a jelenlegi munkaerőpiaci helyzetben nagy eséllyel hamar talál munkahelyet, így hosszabb távú ellátásra nincsen

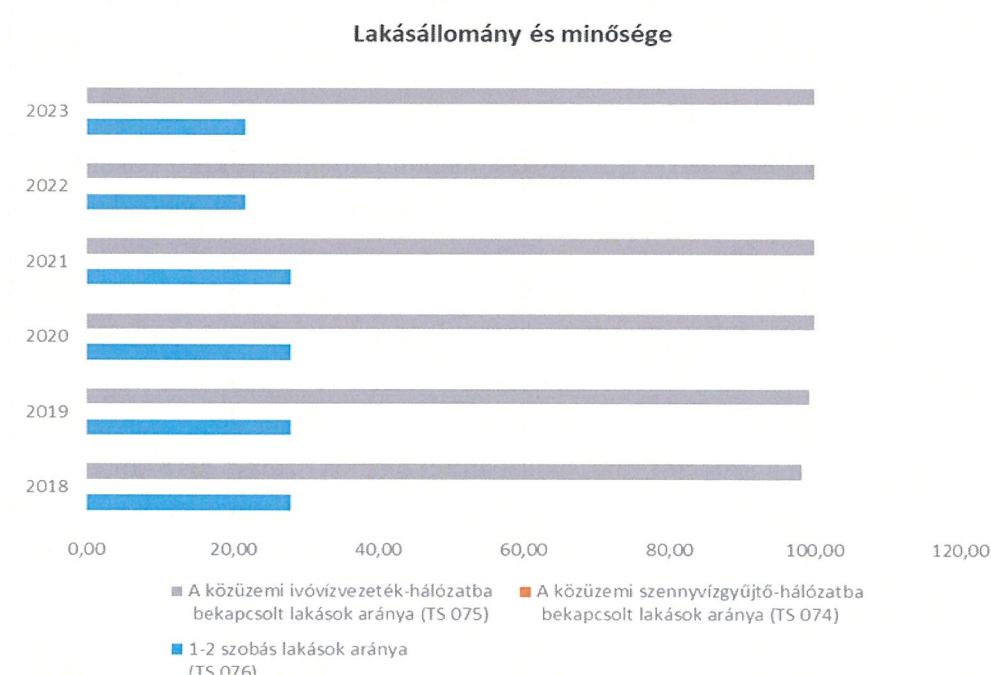
szüksége. Kevesen vannak olyanok, akik régóta munkanélküliek. Olyanok pedig még inkább kevesen, akik már nem jogosultak semmilyen ellátásra (látens munkanélküliség). Az adatok azt mutatják, hogy a 15-64 év közötti lakónépességhez képest a munkaügyi központtól kapott ellátásban részesülők száma alacsony, bár árnyalhatja a képet, hogy valószínűleg nem elhanyagolható azok száma, akik a fekete gazdaságban tűnnek el, mert jobban megéri nekik, mint az ellátás.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2018	278	0	0,00	28,06	0,00	98,20
2019	278	0	0,00	28,06	0,00	99,28
2020	278	0	0,00	28,06	0,00	100,00
2021	279	1	3,58	27,96	0,00	100,00
2022	282	1	3,55	21,63	0,00	100,00
2023	282	0	0,00	21,63	0,00	100,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A településen meglévő lakásállomány évről évre lassú növekedést mutat. A statisztikai adatok alapján a lakásállomány minősége javuló tendenciájú. A komfortos és összkomfortos lakások számának növekedése mellett jelentősen csökkent az alacsonyabb komfortfokozatú lakások száma. A változás különösen a szükség- és egyéb lakások esetében számottevő. Le kell szögezni, hogy a településen nincs lakhatási szegregáció, csoportok a településen belül nem különülnek el mesterségesen. A település fejlődése és az idő hozta magával azt a helyzetet, hogy a régi falurészben (öreg falu) magasabb a roma lakosság aránya, mint az „újfaluban”. Adott volt ugyanis, hogy építési telkeket csak ott lehetett kijelölni, ahol az évtizedek alatt kialakult az újfalú rész, és a régi faluból jellemzően a nem roma fiataloknak volt anyagi lehetőségük telket vásárolni, házat építeni és elköltözni a régi faluból. A régi falurészben is laknak azonban jelenleg is nem romák, míg az új faluban is élnek, még ha kevesen is, romák. A településen hajléktalan személyről nincs tudomásunk.

a) bérlakás-állomány

Az önkormányzat bérlakással jelenleg nem rendelkezik. Sajnos Baksát is érinti az a már-már általánosnak mondható probléma, hogy nem rendelkezik bérlakással, amelynek megléte nagy segítséget jelentene egyrészt a helyi fiatalok másrészt az álláskeresők számára is vonzóbbá tenné a munkavállalást.

b) szociális lakhatás

Szociális bérlakás nincs az önkormányzat tulajdonában.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nincs olyan nem lakáscélú ingatlan, amelyet lakáscélra használnának a településen.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2018	n.a.	4
2019	n.a.	4
2020	n.a.	100
2021	n.a.	99
2022	n.a.	89
2023	n.a.	77

A Baksán újonnan kialakított építési telkeket kedvező áron vásárolhatják meg a helyben lakó baksai polgárok, továbbá az önkormányzat a jogosultsági feltételeknek megfelelő családok számára lakásfenntartási támogatást folyósít.

f) eladósodottság

A gazdasági válság és a hitelek bedőlése Baksán is sok család lakhatási nehézségét okozta, hiteleiket nem tudják fizetni, helyzetüket kilátástalannak tartják. Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. Sajnos jellemző a település lakosságára, hogy több család tartozik a védett fogyasztói körbe.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Külterületen, a baksai szőlőhegyen vannak olyan nem lakás céljára szolgáló épületek, présházak, melyekben laknak, de jellemzően inkább máshonnan odatelepültek, mint baksaiak. A településen van víz, villany, gáz, kábeltelevízió, internet szolgáltatás. Működik posta, integrált közösségi szolgáltató tér. A közösségi közlekedés a nagyobb városok irányába elfogadható.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Az anti-szegregációs terv elkészítéséhez kidolgozott útmutató nyomán szegregátum az a településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság- az aktív korú népességben belül a legfeljebb 8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya meghaladja az 50 %-ot.

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

Nincsenek telepek, nincs szegregátum.

- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

Nincsenek telepek, nincs szegregátum.

- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Nem jellemző a településre.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) tanulmánya szerint a lakosság egészségi állapotáért 43%-ban az életmód, 27%-ban az öröklött genetikai tényezők, 19%-ban a természeti és társadalmi környezet hatásai, 11%-ban pedig az egészségügyi ellátás tehető felelőssé. Hazánkban a várható átlagos élettartam továbbra is elmarad az EU átlagától. A kedvezőtlen trendet csak átfogó, összehangolt népegészségügyi stratégia fordíthatja meg, széleskörű kormányzati, társadalmi összefogással, az önkormányzati szövetségek és a civil szféra bevonásával.

A településen élők a közszolgáltatások többségét – fekvőbeteg ellátás és fogorvosi alapellátás kivételével- helyben elérik. Az Önkormányzat minden kötelező feladatát ellátja, megjelenő

lakossági igények alapján önként vállalt feladatokkal egészíti ki az ellátó rendszerét. A népesség egészségügyi helyzetére jellemző, hogy egyes népbetegségek, mint a magas vérnyomás, a szív- és érrendszeri elváltozások a népesség körülbelül 30 %-át érinti. Az emésztőszervi és az anyagcsere betegségek aránya is magas. A háziorvosi egészségügyi statisztikák alapján megállapítható, hogy az ún. belgyógyászati megbetegedések fordulnak elő leggyakrabban (magas vérnyomás, különböző szívbetegségek, anyagcsere-kórképek, cukorbetegség, rosszindulatú daganatok).

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi ellátás színvonalasan biztosított az alapellátás körébe tartozó települési önkormányzati feladatok tekintetében:

- háziorvosi ellátás,
- védőnői ellátás,
- iskola- és ifjúság orvosi ellátás.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	1	0	0	0	27	12,00
2019	1	0	0	0	20	8,07
2020	1	0	0	0	28	9,36
2021	1	0	0	0	27	8,50
2022	1	0	0	0	22	11,00
2023	1	0	0	0	22	9,58

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

A településen jól működik a házi felnőtt és gyermekorvosi szolgáltatás, az önkormányzat évtizedek óta helyben lakó orvossal kötött szerződés alapján látatja el ezt a kötelező feladatot, évtizedek óta ugyanazzal a szakemberrel, a lakosság teljes megelégedésére. A védőnői szolgálatról hasonlókat lehet elmondani. Szakrendelések a közeli városokban, Pécsen, Sellyén érhetőek el, megközelítésük tömegközlekedési eszközzel és autóval gyorsan elérhető lenne, de vannak olyan csoportok, melyek már nehezen tudják igénybe venni, akár a koruk miatt, akár anyagi gondok miatt. Ehhez nyújt hatalmas segítséget a falugondnoki szolgálat, melynek igénybevételel mindezek könnyebben elérhetőek. Évente egyszer jön mozgó labor, de minden vizsgálat ott nem végezhető el. A háziorvos és a védőnő elhelyezésére szolgáló épületek felújításra, korszerűsítésre kerültek, viszont a

műszerezettségüket lehetne fejleszteni olyan szintre, hogy a saját feladatuk mellett, akár az alapvető szűrővizsgálatokat ők is el tudják végezni helyben, hiszen a képzettségük adott hozzá. De a további fejlesztések csak pályázat útján lehetségesek.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Az egészségügyi ellátás során kiemelt feladatként lett meghatározva a gyermekek és a fiatal felnőttek preventív gondozása. A középkorú népesség körében az egészségi állapot helyreállításának, illetve romlásának megelőzését a kialakult károsodások időben történő feltárásával kell biztosítani. A társadalom perifériájára sodródott, illetve az időskorú népesség elfogadható egészségi állapotát a gondozási módszerek fejlesztésével kell biztosítani. A leggyakoribb betegségcsoportok, illetve halálokok figyelembevételével ki kell dolgozni elsősorban a keringési betegségek és a daganatos betegségek megelőzésének módszereit, az időben történő feltárásukat biztosító szűrővizsgálatok rendjét. A megelőzés nem korlátozódhat kizárólag orvosi tevékenységre, az életmódnak és szemléletváltásnak, a környezeti káros hatások csökkentésének alapvető szerepe van. Az egészségügyben a gyógyítás és a betegségek felismerése mellett elsőbbséget kell kapnia a betegségek megelőzésének, az ún. primer prevenciónak. Az egészséges életmód kialakításában az oktatás, a tömegkommunikáció, az egészségnevelés és az egészségügyi tájékoztatás szerepe jelentős. Az elsődleges megelőzés prioritása mellett nagyobb hangsúlyt kell fordítani a másodlagos megelőzést szolgáló szűrőprogramok hatékonyságának fokozására. A megelőzési munka fő szervezője a Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv, végrehajtásában a háziorvosi szolgálat és a prevenciós tevékenységet végző hálózatok (iskola- és ifjúság-egészségügy, foglalkozás-egészségügy, sportorvoslás, védőnői hálózat stb.) feladata jelentős. Az egészségbiztosítási rendszer ez irányú támogatási rendszerét felül kellene vizsgálni és hatékonyabbá tenni főként a támogatási rendszerét a feladat elősegítése érdekében. Az emberi erőforrások fejlesztésén keresztül lehetséges a térség egészségügyi helyzetén is javítani, hiszen az olyan életmódból fakadó betegségek, amelyek gyakran halálesethez is vezethetnek, elsősorban a táplálkozási szokások, az életmód megváltoztatásával ellensúlyozhatóak. A térség romló egészségügyi helyzete megállítható lenne megfelelő kereseti és életviszonyok mellett, a felvilágosító és a szűrőprogramok szélesítésével és a szemléletmód gyökeres megváltoztatásával. A fentebb említett önkormányzati kezdeményezések megindultak, a prevencióhoz viszont anyagi erőforrásokat is meg kell mozgatni.

A prevenciós és szűrőprogramokhoz való hozzáférés a városokban lehetséges, melyek megközelítése tömegközlekedési eszközzel és autóval is megoldott. Vannak azonban olyan csoportok ahol kiemelkedően fontosak ezek a vizsgálatok, de idős koruk miatt, vagy anyagi okok miatt (bármilyen triviális, de nincs pénzük buszjegyre) nem tudnak eljutni a vizsgálatokra. Az önkormányzat az intézkedési tervben mindkét célcsoportot kiemelt figyelemmel kíséri ezen a területen. A háziorvos és a védőnő rengeteg alapvető szűrővizsgálatot el tudnának végezni helyben, hiszen a megfelelő képzettségük rendelkezésre áll, csak a megfelelő műszerezettség hiányzik. Ezt csak pályázat útján lehet megvalósítani a szükséges tőke hiánya miatt. Emellett részben megoldást fog nyújtani a falugondnoki szolgálat felállítása, melyhez 2021-ben támogatást kapott pályázati forrásból az

Önkormányzat, a kialakítása folyamatban van, melynek eredményeképpen szervezeten lehetne megoldani a célcsoportok vizsgálatokra történő eljuttatását.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az ellátáshoz való hozzáférés helyben nem megoldott, de az eddigiekben említett városokban az ezekhez való hozzáférés biztosított.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az iskolában és az óvodában is külső vállalkozó látja el az étkeztetést. Az önkormányzat elsősorban a minőségi, tápláló étkeztetést kívánja megvalósítani és a gyermekeknek a szünetekben is biztosítja az önkormányzat a meleg ételt szünidei étkeztetés keretében.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az Önkormányzat, a gyermekekkel foglalkozó intézmények, (bölcsőde, óvoda, általános iskola) szakemberei, valamint a településen működő civil szervezetek fontosnak tartják a gyermekek, fiatalok egészséges életmódra nevelését, egészséges életmód szemléletének kialakítását. Jelenleg ifjú sportolók, utánpótlás csapatok, felnőtt versenyzők és felnőtt csapatok képviseltetik magukat a sportéletben. Az iskolában diáksport egyesület működik, mégpedig kiváló szinten, elsősorban labdarúgásban jeleskednek, nemzetközi tornákon is szerepeltek már a diákok jó eredményekkel. Elmondható, hogy az iskolai sport, testnevelés jól működik. A Baksai Sportegyesület mindig várja a sportolni vágyókat, hasonlóan a Baksai Horgászegyesülethez. Egyéb sportlehetőség azonban nincs, az iskola még tornateremmel sem rendelkezik, évek óta pályázik az önkormányzat, de eddig sikertelenül. Az úszásoktatás a gyermekeknél az iskola által biztosított. Konzorciumban a körzet önkormányzatai, vagy a tankerülettel összefogva pályázni szeretnének egy sportlétesítmény létrehozására Baksán, ahol a körzetbe tartozók különféle sportprogramokat szervezhetnének.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A településen a Pécsi Többcélú Agglomerációs Társulás által fenntartott PKSZAK intézményén keresztül működtetjük a szociális étkeztetést, az idősek nappali ellátását, a házi segítségnyújtást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást. A családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást a Baksa Térségi Család-és Gyermekjóléti Szolgálat látja el. Valamennyi baksai lakos könnyen, és helyben igénybe veheti ezeket a szolgáltatásokat, térítésmentesen, mivel kötelező önkormányzati feladat. Ami hiányzik, az a krízis szálló, vagy anya és csecsemő otthon, de eddig szerencsére nem merült fel az igény ezekre, bár ha felmerülne, sem tudná az önkormányzat ingatlan hiányában megoldani a feladatot. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, de csak kis mértékben fedik le a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú

szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

A szociális ellátórendszer célja:

- Az ellátásra szorulóknak szociális biztonságának megteremtése.
- A szociális szolgáltatások ellátottakhoz történő kerülése.
- A szociális ellátási igények felmérése és teljesítése.
- Társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzetek feltárása.
- Azon eszközök megtalálása, mellyel a felmerülő problémák a leghatékonyabban kezelhetők

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Drogprevenciós szolgáltatás a településen nem működik. A megelőzés azonban alapvető fontosságú, így a szolgáltatás kialakítása védelmet képezhet a lakosság egészsége tekintetében. Szükséges a szakértő szervezetek felkutatása és velük történő kapcsolatfelvétel, illetve kooperáció megteremtése.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Negatív diszkriminációról nem érkezett visszajelzés, ezért feltételezhető és bízunk benne, hogy településünkön nem fordult elő. Olyan személyek dolgoznak ezeken a területeken, akik ügyelnek arra, hogy senki nem szenvedjen hátrányos megkülönböztetést.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Szeretne az önkormányzat előnyben részesítési (hátránykompenzáló) juttatásokat, szolgáltatásokat nyújtani, de anyagi lehetőség nincs rá, a kötelező feladatok lakosság megelégedésére szolgáló szinten történő ellátása kimeríti az önkormányzat rendelkezésére álló pénzügyi kereteit.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkehonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: Önkormányzati adat

Az Önkormányzat anyagi lehetőségek híján népkonyha működtetését nem tudja biztosítani.

3.7 Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
n.a.	nem	347	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, a templom, a civil szervezetek. A település lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük. Településünkön több alkalommal van lehetőség a tartalmas és igényes művelődésre, kapcsolódásra. Szabadtéri rendezvények közé sorolható a teljes egészében térítésmentes, évente megrendezésre kerülő gyermeknap és falunap. A helyi kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetési feladatai, a közterületek tisztántartása biztosított. A települési állampolgárok számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden jogos igényt kielégítenek. Az önkormányzat részben saját költségvetése terhére, közfoglalkoztatottak bevonásával, részben szolgáltatási szerződés útján gondoskodik az előbbieken említett

feladatok elvégzéséről. Az egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, a történelmi egyházakkal, és egyéb szervezetekkel.

A közszolgáltatások esetében folyamatos cél az ellátás minőségének további javítása, a szolgáltatási biztonság megteremtése, illetve fenntartása, az érintett szolgáltatások megfizethetősége, egyben a közszolgáltatások fenntartása. Az állampolgárok életminősége az élhető mindennap alapfeltételeit tartalmazza, ide tartoznak a fizikai környezettel kapcsolatos tényezők és az ún. humánszolgáltatások a gyermekjóléti, a szociális, egészségügyi, óvodai, közművelődési, sport egyéb szabadidős tevékenységek. Alapvető cél az állampolgári elégedettség, a jó közérzet elérése, fenntartása.

A település régi kultúrháza jelenleg felújítás alatt áll azonban ez nem fedezi a teljes renoválást. A pályázati forrásnak köszönhetően elnyert 32 millió forintból tetőcsere, külső szigetelés, homlokzati festés és nyílászárók cseréjére kerül sor. Pályázati forrásból, több mint 50 millió forint elnyerésével 2013-ban kezdte építeni az önkormányzat az Integrált Községi Szolgáltató Teret, ahol helyet kapott minden korosztály. Jól felszerelt, modern épületben, változatos programokkal szeretnénk a település lakosságának életminőségét javítani és az összetartozást erősíteni. A rendezvényeken, programokon az iskola tanulói is részt vesznek, műsorokkal készülnek. A régi kultúrház felújítása amiatt is rendkívül fontos, mivel szerepét az IKSZT teljes mértékben nem tudja kiváltani. A régi falurész elszakadásának megelőzése érdekében elengedhetetlen az épület felújítása, funkciójának a közösség életébe történő visszahozása.

A közösségi programokhoz járul hozzá a baksai sportpálya is, mely egyrészt a Baksai Sportegyesület közreműködésével komoly sportélet színtere. Emellett, mivel közvetlenül az IKSZT épülete mellett helyezkedik el, lehetőséget nyújt a kulturális és sportrendezvények összevont megtartásával nagyobb számú közönség megmozgatására.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Évente több hagyományteremtő rendezvényt szervez az önkormányzat évek óta a roma nemzetiségi önkormányzattal közösen, teret adva a más nemzetiségi lakosság kultúrájának, hagyományainak megismerésére. Etnikai konfliktus eddig soha nem merült fel, békességben és egymást tolerálva élnek együtt romák és nem romák.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Erős a helyi közösségi szolidaritás, ami megmutatkozik abban is, hogy a szomszédok odafigyelnek egymásra, kis településről lévén szó, mindenki ismer szinte mindenkit, ahol tudják, ott segítik egymást az emberek. Anyagi forrás hiányában sok önkormányzati feladat önkéntes, társadalmi munka keretében kerül ellátásra, a fejlesztések egy részében is a helybeli szakemberek segítenek önkéntesen, buszmegállókát újíttak fel, intézményeket festettek ki,

de bármilyen szakipari munkáról van szó, ugyanezt el lehet mondani. Mindez nem jelenti azt, hogy nem lehetne a közösségi szolidaritást javítani és még jobbra tenni. Az helyi lakosok önkéntes munkával vesznek részt a rendezvények lebonyolításában, illetve anyagi támogatással segítik az olyan helyi, vagy környékbeli lakókat, akik betegség, vagy rendkívüli élethelyzet miatt nehéz helyzetbe került. A lakosság a lehetőségeihez mérten törekszik arra, hogy támogassa a gyermekeket, időseket. Gyakran adományoznak magánszemélyek, vállalkozások a helyi egyesületeknek, alapítványoknak, illetve a települési rendezvényeket is támogatják. Adományaik között szerepel pénz, élelmiszer, ajándéktárgyak, összegezve olyan javak, amelyekkel az egyének, illetve vállalkozások rendelkeznek, és fel tudják ajánlani a köz javára.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Baksán jelenleg roma nemzetiségi önkormányzat működik, korábban volt német nemzetiségi önkormányzat is. A romák az elmúlt években igyekeztek minden lehetőséget megragadni kultúrájuk megőrzéséhez, a társadalmi, kulturális különbségek felszámolásához. Rendszeresen részt vesznek a Baksai Önkormányzat rendezvényeinek szervezésében, roma fellépőket, hagyományőrző ételeket bemutatva.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

Baksán nem jellemző a lakosság önszerveződése, kizárólag két civil szervezet működik a településen: a Baksai Sportegyesület és a Baksai Horgászegyesület. A közösségi élet eseményei szinte kizárólag önkormányzati kezdeményezésre zajlanak, ritkább esetben abból nővik ki magukat.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik. A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére – annak székhelyén – biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. Etnikai konfliktusok nem jellemzőek, a garázdaság esetei nem etnikai konfliktusból adódnak. A helyi nemzetiségi önkormányzat rendszeresen szervez adományosztást, pályázatok írására törekszik. A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal a település önkormányzatának és az egyéb szervezeteknek, intézményeknek jó kapcsolatuk alakult ki. A nemzetiségi önkormányzat elnöke valamennyi testületi ülésre meghívót kap, ott tanácskozási joggal felszólalhat. Minden olyan kérdésben, mely érinti a nemzetiség jogait, kötelezettségeit, az önkormányzat kikéri a nemzetiségi képviselő-testület

véleményét, egyetértését, ha az szükséges. A társadalmi egyeztetés folyamatában olyan kérdésekben is egyeztetésre kerül sor, mely az egész település lakosságát érinti. Együttműködési megállapodás készült a két önkormányzat között, melyet minden évben felülvizsgálunk és amennyiben szükséges a megfelelő módosításokat megteszik. A HEP Fórum tagjai között ott van a roma nemzetiségi önkormányzat elnöke.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony iskolázottság, emiatt kisebb esély a munkaerő piacon	Felhívni a figyelmet a tanulás fontosságára Kísérőt biztosítani az iskolások mellé, hogy eljussanak az oktatás kezdésre és a tanórák végén hazamenjenek Tanulási nehézségek kiküszöbölése, akár korrepetálás megszervezése
Roma nemzetiség rendezvényhelyszínének hiánya	Nemzetiségi Önkormányzat számára új rendezvényhelyszín biztosítása

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, és közművelődési intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van. A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, az

egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	391	401	792	49,37%	50,63%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			26	3,28%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	63	66	129	7,95%	8,33%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	18	6	24	2,27%	0,76%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2018	0	n.a.
2019	0	0
2020	0	1
2021	0	1
2022	0	1
2023	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi,

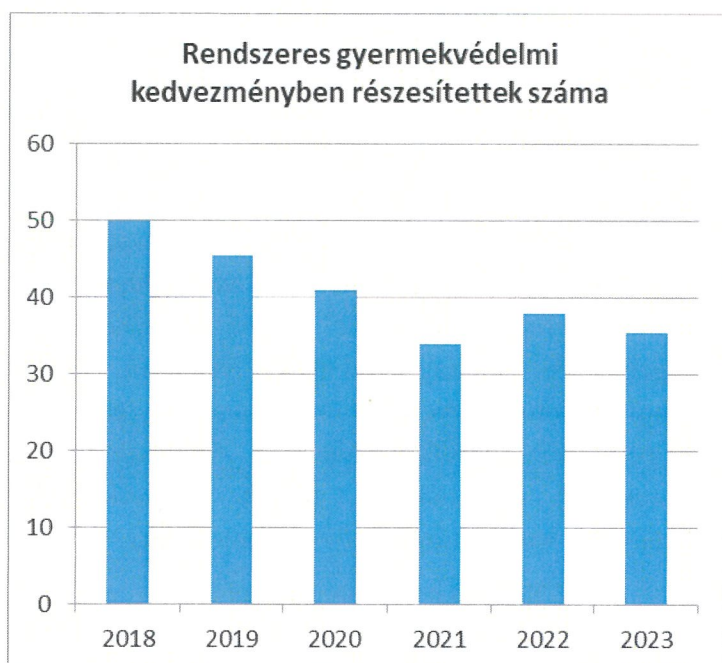
érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont) A védelemben vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembevétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelemben veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés). A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Baksán a 18 év alatti gyermekek száma 179, ebből 2023-ban veszélyeztetett kiskorú nem volt, védelemben venni nem kellett kiskorút. Az elmúlt évek tapasztalata is azt mutatja, hogy a gyermekjóléti szolgálat kiváló működése miatt kevés kiskorút kellett védelemben venni és a védelemben vétel még abban az évben meg is szűnt. Magas a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. Ez az óvodás és általános iskoláskorú gyermekek nagy hányada. Kifejezetten rossz egészségügyi és szociális helyzetben jellemzően a HHH-s gyermekek vannak, náluk jelentkezik elsősorban az alultápláltság, a tisztálkodási hiányosság, ugyanakkor ezek a szülők is odafigyelnek a gyermekek tiszta ruhájára. A szűk lakókörnyezet a környezetvédelmi tanulmányok szerint ezekben a családokban is rendezett, tiszta, még ha szerény is.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2018	50
2019	46
2020	41
2021	34
2022	38
2023	36

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

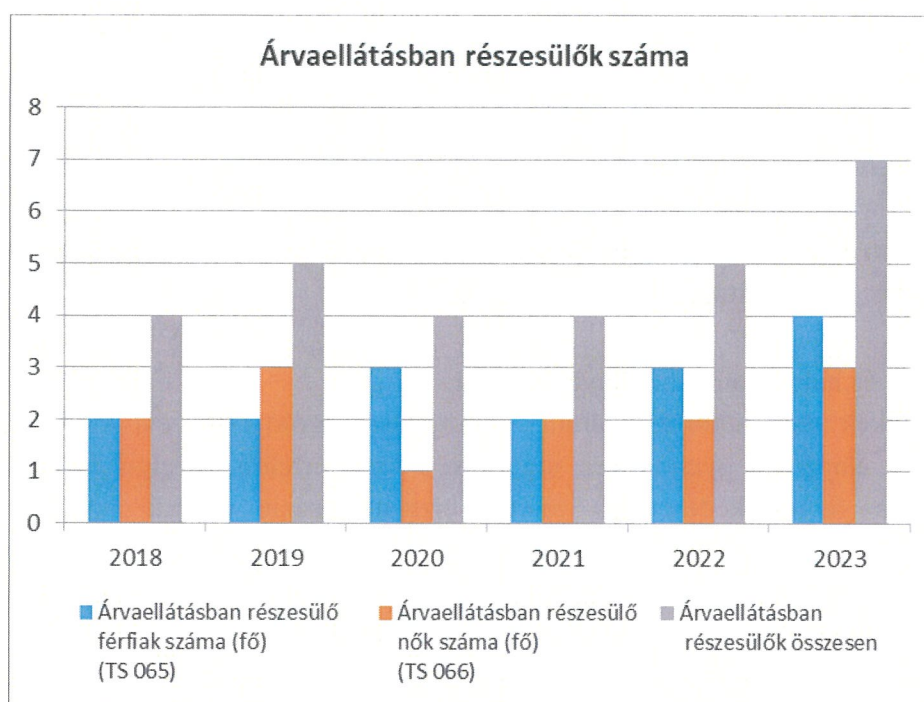

Csökkenő tendenciát mutat, azon 18 év alatti gyermekek száma akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesültek a 2018-2023 közötti időintervallumban. Ez a szám a csökkenés ellenére is terhet jelent az önkormányzatnak, ugyanis részükre az iskolai és óvodai étkeztetést ingyenesen kell biztosítani.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2018	2	2	4
2019	2	3	5
2020	3	1	4
2021	2	2	4
2022	3	2	5
2023	4	3	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az árvaellátásban részesülők számában 2023-ig bezárólag az elmúlt években enyhe emelkedés figyelhető meg.

Forráshiány miatt évek óta szűkülőben a jogszabályon felüli helyi juttatások, a városokba járó középiskolások bérleteit sem tudja finanszírozni az önkormányzat. A Bursa Hungarica ösztöndíj pályázathoz viszont minden évben csatlakozik az önkormányzat és havi tízezer forinttal támogatja a felsőfokú tanulmányokat folytató fiatalokat. A kiemelkedő tanulmányi eredményeket elérő általános és középiskolai tanulók részére ösztöndíjat ad minden évben az Önkormányzat, a roma nemzetiségi önkormányzat pedig az Útravaló ösztöndíjprogramban támogatja a gyerekeket. Ezen felül rendkívüli települési támogatást folyósítunk rendkívüli élethelyzet esetében.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Nincs adatunk az ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők pontos számáról.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Nincs ilyen gyermek.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Nincs ilyen gyermek.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Nincs szegregált, telepszerű lakókörnyezet.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet:

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 6. § (1) bekezdése alapján a gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.

(2) bekezdése szerint a gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

(2a) bekezdése alapján a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év október 31-ig megküldi az illetékes kormányhivatal részére (Nktvr. 27-29. §)

(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

Egészségügyi ellátás: az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái

- a) a bölcsőde, a mini bölcsőde, a családi bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde
- b) napközbeni gyermekfelügyelet,
- c) az alternatív napközbeni ellátás.

A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról, vagyis teljes körű ellátásáról kell gondoskodni.

Fogyatékos gyermekek ellátáshoz történő hozzáférése: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt. A Szt. rendelkezése szerint a nappali ellátás keretében gondoskodni kell többek közt a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek napközbeni tartózkodásáról, étkeztetéséről.

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2018	1	n.a.	-
2019	1	n.a.	-
2020	1	n.a.	-
2021	1	n.a.	-
2022	1	n.a.	-
2023	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnő családlátogatásai során a várandós kismamáknak, a gyermekes anyukáknak segítséget nyújtanak problémáik kezeléséhez, megoldásukhoz. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket és egészségügyi ismeretterjesztést végeznek. A gondozottak igénye szerint (2 hetente, havonta) Baba-Mama klub működik a védőnő vezetésével az IKSZT épületében, ahol minden gyerekeket, nőket, családokat érintő témát feldolgoznak, átbeszélnek igény szerint. A védőnőnek rendelkezésére áll a végzettség a méhnyakrák szűrés elvégzéséhez, melyhez ezévtől a szükséges feltételek és eszközök is rendelkezése állnak pályázati forrásból.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2018	1	0	0	n.a.	n.a.
2019	1	0	0	n.a.	n.a.
2020	1	0	0	n.a.	n.a.
2021	1	0	0	n.a.	n.a.
2022	1	0	0	n.a.	n.a.
2023	1	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A gyermekorvosi ellátás helyben vehető igénybe, tulajdonképpen 0-tól 24 óráig. Betöltetlen praxis nincs. A gyermek szakellátások a városokban (Pécs, Sellye, Siklós) működnek, egyes családoknak sajnos nagy problémát jelent a gyermek oda utaztatás, azon triviális ok miatt, mert nincs pénzük buszjegyre. Ezen javít nagy mértékben a falugondnoki szolgálat. Az Önkormányzat falubusz beszerzésére nyert támogatást, amely több esetben hasznosítható. Szerencsés lenne az orvosi és védőnői ellátáson kívül, ha a megfelelő szakemberek (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, TSMT, Konduktor, stb.) legalább heti 1 teljes nap fejlesztést végezhetnének. A házi orvos és a védőnő egyöntetű véleménye szerint szükség lenne ezekre a szakemberekre.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Óvodában biztosított, a szakemberek (pl. logopédus) kijárnak az óvodába, a gyermeket általában nem kell utaztatni. Szükség lenne korai fejlesztésre is, de a szakemberek jelenlétének nem napi 2 órában, hanem legalább heti 1 teljes napban lenne értelme.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A Baksa Térségi Család-és Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül működik a gyermekjóléti szolgálat, a lakosság és az érintettek teljes megelégedésére. A szolgálat munkatársa havonta több alkalommal ügyeletet tart Baksán, és ezen túl folyamatosan járja a családokat, főleg az alapellátott családok és a veszélyeztetett gyermekek esetében. Ezen túl olyan, mint a Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, vagy egyéb gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatás a településen nincsen.

- e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Az óvodai férőhelyek száma jelenleg teljes mértékben betöltött, 2024-ben újabb csoporttal bővült. A családi bölcsőde 8 fővel működik, esetleges bővítése szükséges lenne.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.
2023	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	7	7	0	0	0	0
2019	0	0	7	9	0	0	0	0
2020	0	0	7	7	0	0	0	0
2021	0	0	7	7	0	0	0	0
2022	0	0	8	6	0	0	0	0
2023	0	0	8	8	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthont nyújtó ellátás
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a védelembe vétel,
- b) a családbafogadás,
- c) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- d) az átmeneti nevelésbe vétel,
- e) a tartós nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6. §-a szerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő

nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön. A Gyvt. 17 § (3) bekezdése alapján a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében történő együttműködési és kölcsönös tájékoztatási kötelezettség is kiemelten fontos. Alacsony azoknak a gyermekeknek a száma, akiket védelembe kell venni, ez köszönhető a gyermekjóléti szolgálat tevékenységének, valamint a védőnő, az óvoda és az iskola munkatársainak, együttműködésének is. Az intézmények lelkiismeretesen látják el feladatukat.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A helyi Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál hozzáférhető azon krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások köre, amely a gyermekek veszélyeztetettsége esetén igénybe vehetők, például anya-gyermek otthonok, családok átmeneti otthonának elérhetőségei. Helyben fellépő krízishelyzet esetén a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat szakemberei intézkednek a szükséges intézkedésekről. A Sellyei Járás minden településén a Család- és Gyermekjóléti Központ által működtetett telefonszámon (20/378-6668) krízis, váratlan esemény bekövetkezése esetén érhető el.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A hozzáférés szűk: sportcsarnok, tornaterem nincs, az óvodában viszont van tornaszoba. Úszásoktatás hetente az iskolásoknak, ezen felül csak az időjárás függvényében van lehetőség szervezett sportprogramra. Több mint 20 éve pályázik az önkormányzat iskolai tornacsarnok építésére, de eddig forráshiány miatt mindig el lett utasítva. Felmerült a lehetősége annak is, hogy helyi szakemberek és vállalkozások segítségével valósítanánk meg ezt, de megfelelő pályázati támogatás nélkül lehetetlen. Konzorciumban a környező önkormányzatokkal, vagy a tankerülettel továbbra is tervezzünk egy sportlétesítményt, ahol sport és szabadidős programokat lehet megvalósítani nemcsak gyermekek, hanem a felnőttek részére is. A labdarúgó pálya sportköri és szabadidős használata folyamatosan biztosított, így a sportolás lehetősége biztosított a gyermekek részére is. A településen működik Sport Egyesület, így a szakszerű sportolás lehetősége mindenki számára biztosított és elérhető.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 21/C. §-a alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos,

halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, 5 hónapos kortól 18 éves korig, az őszi, téli, tavaszi tanítási szünetben, valamint a nyári tanítási szünet időtartama alatt. A tanítási év közben valamennyi gyermek a jogszabályi előírásoknak megfelelően részesül a gyermekétkeztetésben.

- j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Baksa Község Önkormányzata és a Baksa Roma Nemzetiségi Önkormányzat rendszeresen közösen szervezi a település rendezvényeit, ahol a roma kultúra fellépők, főzések, stb. által bemutatásra kerül. Az iskolában és az óvodában roma nemzetiségi oktatás, nevelés folyik.

- k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs információnk.

- l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Nincs rá lehetőség.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint – a korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében kell megszervezni.

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek jogszabály által meghatározott ellátása (pl. szünidei gyermekétkeztetés) Baksán biztosított. A település köznevelési intézményeinek pedagógusai lehetőségeikhez mérten, lelkiismeretesen próbálják megoldani a felmerülő helyzeteket, de azért szükség lenne különböző szakemberek

rendszeresebb jelenlétére (pl. pszichológus), akik legalább heti 1 teljes nap foglalkozhatnak az érintett gyermekekkel.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2018	54	25	46,30
2019	51	16	31,37
2020	53	15	28,30
2021	50	16	32,00
2022	52	15	28,85
2023	56	19	33,93

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2018	n.a.	67	54,92
2019	n.a.	17	15,18
2020	n.a.	24	20,34
2021	n.a.	31	26,96
2022	n.a.	32	26,02
2023	n.a.	32	24,43

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2023	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

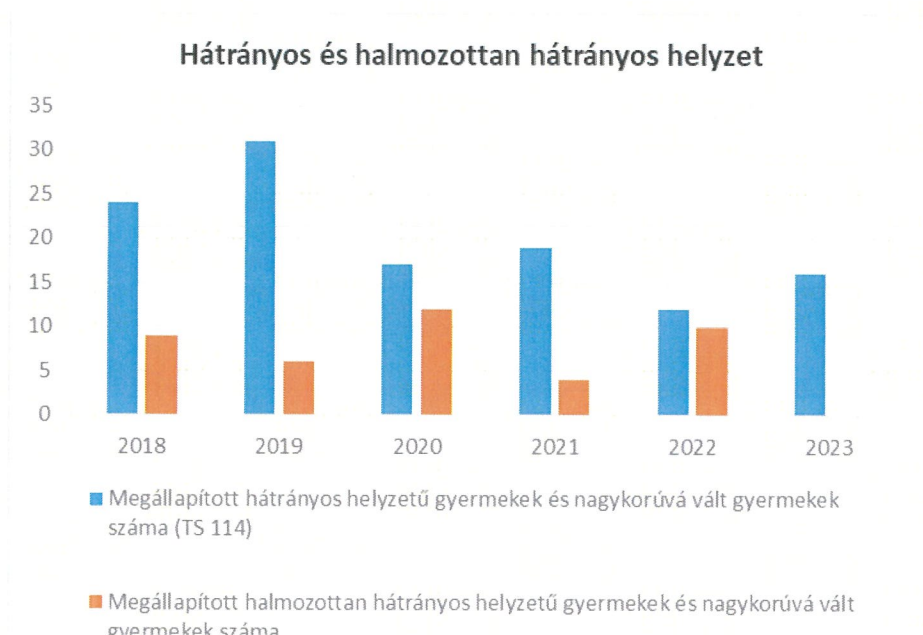
Forrás: TeIR, KSH

Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2018	24	9
2019	31	6
2020	17	12
2021	19	4
2022	12	10
2023	16	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

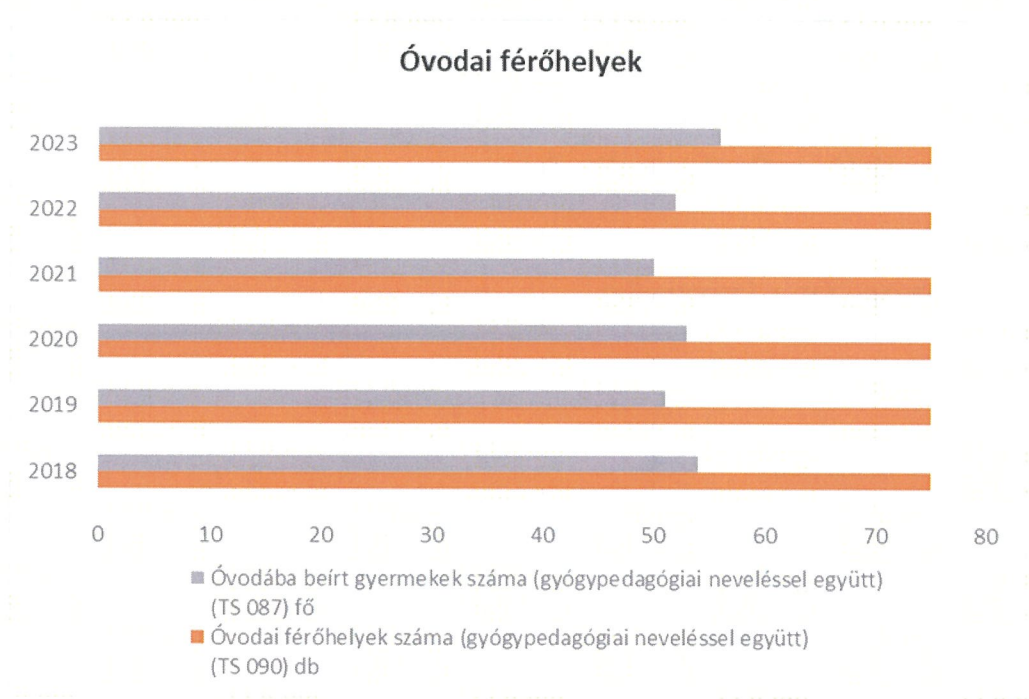
4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1 db	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	5 db	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	75 fő	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	3 db	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:30 h	16:30 h
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	Augusztus 1- Augusztus 31. nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	5 db	0 db
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	4 db	0 db
Gyógypedagógusok létszáma	0 db	0 db
Dajka/gondozónő	3 db	0 db
Kisegítő személyzet	1 db	0 db

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2018	n.a.	2	75	1	54	0	0	27
2019	n.a.	2	75	1	51	0	0	26
2020	n.a.	2	75	1	53	0	0	27
2021	n.a.	2	75	1	50	0	0	25
2022	n.a.	2	75	1	52	0	0	26
2023	n.a.	2	75	1	56	0	0	28

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati adatgyűjtés

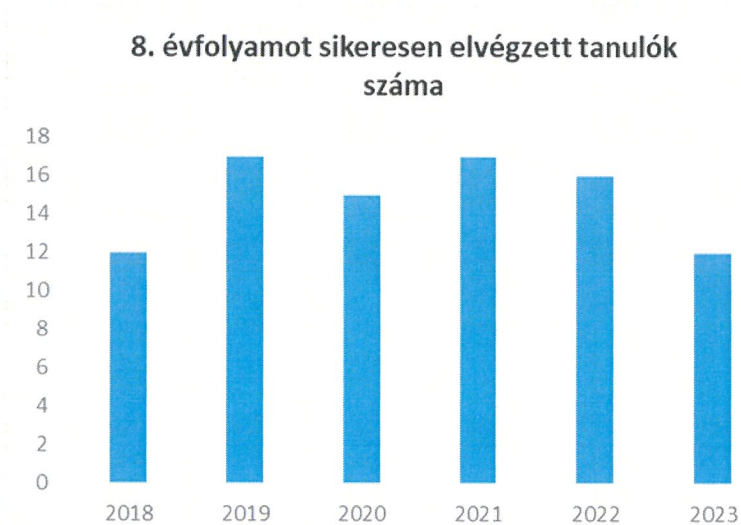
4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2018	0	8	1	15,25	58,20
2019	0	8	1	14,00	61,61
2020	0	8	1	14,75	62,71
2021	0	8	1	14,38	59,13
2022	0	8	1	15,38	60,98
2023	0	8	1	16,38	64,12

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2018	12
2019	17
2020	15
2021	17
2022	16
2023	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetés, jogellenes elkülönítés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése még ez idáig nem fordult elő.

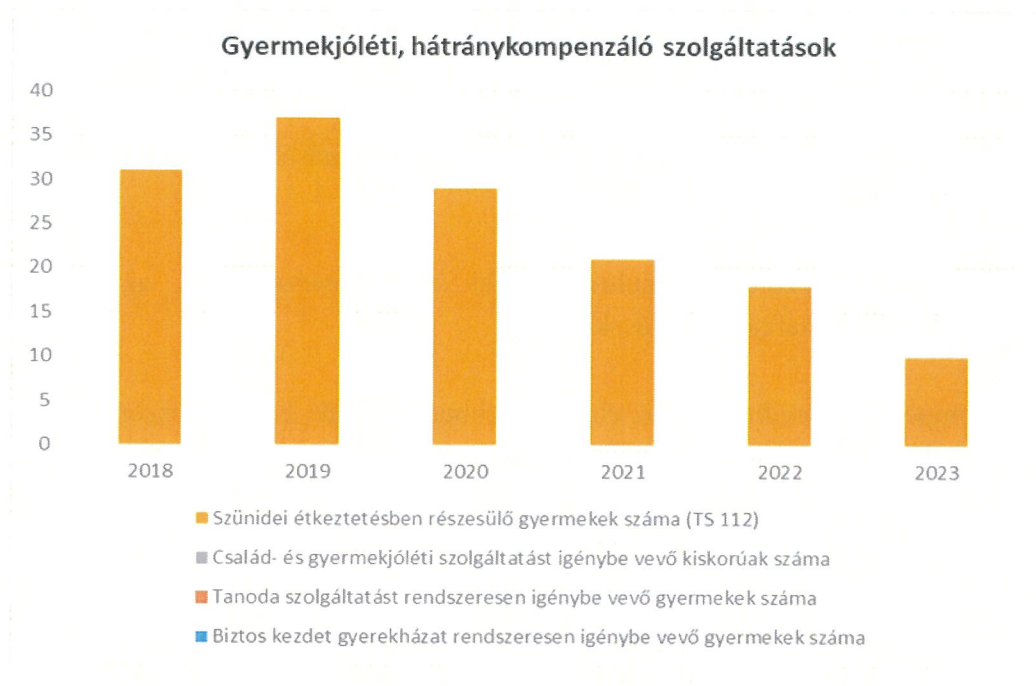
- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A Baksai Iskola kompetencia eredményei az elmúlt években javultak. Ennek köszönhetően a továbbtanulási esélyei is nőttek az itt végzett tanulóknak.

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2018	n.a.	n.a.	n.a.	31
2019	n.a.	n.a.	n.a.	37
2020	n.a.	n.a.	n.a.	29
2021	n.a.	n.a.	n.a.	21
2022	n.a.	n.a.	n.a.	18
2023	n.a.	n.a.	n.a.	10

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A szünidei étkezésben részesülő gyermekek száma 10 fő között mozog Baksán. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők száma jellemzően alacsony a településen. Hátrányos helyzetű gyermekek kiránduláson, tanulmányi versenyeken való részvételük is biztosított. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Összességében a terület átható elemzése során megállapítható, hogy a gyermekek védelmének rendszere megfelelő a településen. A gyermekjóléti alapellátások, az egészségügyi ellátás, az iskolai oktatás, az óvodai nevelés területén mindent megtesznek azért, hogy a nagyszámú, mélyszegénységben élő gyermekek helyzetén javítani tudjanak, és ennek érdekében szoros együttműködést alkalmaznak egymással az érintett területek szakemberei. A gyermekek helyzetén javítani tudó intézmények, szolgáltatások az előírásoknak megfelelő szakemberszámmal elérhetőek. Probléma, hogy a gyermekek nem rendelkeznek megfelelő higiénés, közlekedési, közbiztonsági és pénzügyi, drogprevenciós alapismeretekkel, ami a tudatos és egészséges életmódhoz szükséges.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
rendkívül magas beiskolázási költségek	anyagi támogatás a tanszerek megvásárlásához, beiskolázási segély
A gyermekek nem rendelkeznek megfelelő higiénés, közlekedési, közbiztonsági és pénzügyi, drogprevenciós alapismeretekkel, ami a tudatos és egészséges életmódhoz szükséges.	Különböző higiénés, közlekedési, közbiztonsági, pénzügyi, drogprevenciós ismeretekkel kapcsolatos előadások tartása az általános iskolában és óvodában a gyermekek részére a tudatos és egészséges életmód eléréséhez.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Az önkormányzat és annak intézményei csak nagyon kevés, vagy semmilyen adattal nem rendelkeznek a problémák tekintetében. A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához azonban a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából releváns területeken és témakörökben. A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakkal képest. Bármily nehéz is a nemek helyzetére érzékeny elemzést lehetővé tevő adatokat gyűjteni, mégis meg kell próbálni a lehető legpontosabb információkat beszerezni. A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan, de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről a leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság. Nem könnyű fellépni ellene. Pedig a nemek közötti egyenlőtlenséget – mint a társadalmi egyenlőtlenségeket általában – nem csupán azért érdemes leküzdeni, mert igazságérzetünk, emberi szolidaritás – érzésünk ezt diktálja, hanem azért is, és elsősorban azért, mert az egyenlőtlenség: pazarlás. A társadalmi csoportok – így a férfiak és nők – közötti egyenlőtlen hatalom-megosztás az erőforrások egyenlőtlen felhasználásához vezet. Ahhoz, hogy egyáltalán szembenézhessünk a problémákkal, első és legfontosabb lépésként érzékeny háttérelmzéseket kell készíteni. Látnunk kell, hogy egy sor gazdasági, szociális, gyermekvédelmi, munkaügyi, bűnözési, egészségügyi problémának nincs megoldása. Az adatok elemzése, az általuk tükrözött társadalmi folyamatok feltárása segít megérteni, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek - a látszattal és a gyakran hangoztatott ideológiákkal szemben – nem lelki, nem is biológiai alapokon nyugszanak elsősorban, hanem politikai, hatalmi, gazdasági természetűek. A kormány biztosítani kívánja, hogy a nőknek a férfiakkal azonos jogai a mindennapokban is érvényesüljenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre. Magyarország ígéretet tett az Európai Unió irányelveinek következetes érvényesítésére, amely irányelvek kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élet minden területén a nők nyílt vagy rejtett diszkriminációja felszámolásának. A nemek egyenlőségének érdekében a helyzetelemzés mellett a legtöbb, amit tehetünk, hogy képzett és felkészült, a probléma iránt érzékeny, elkötelezett együttműködő partnerek hálózatát alakítjuk ki.

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

Az Alaptörvény XV. Cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megilletse minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,

a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A településen található, nőket is foglalkoztató munkahely, jellemzően a közszféra.

A 2023-as demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg:

- a település összlakosságának 50.63 %-a nő (401 fő)
- a női lakosok több mint fele aktív korú (256 fő);

A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.

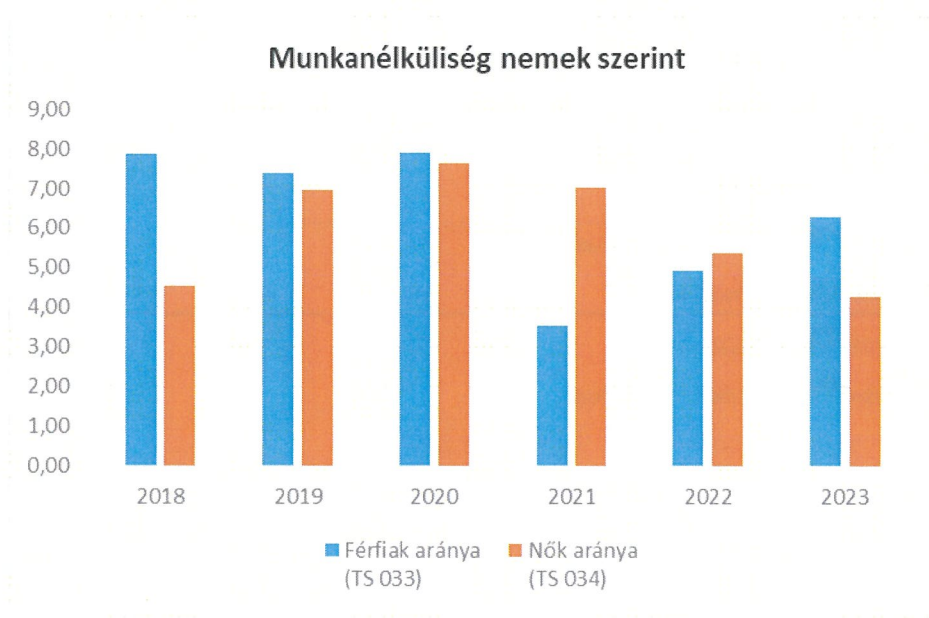
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nyilvántartott álláskeresők száma 2020. óta a nők körében csökkent. 2020-a 15-64 év közötti lakosság 7,63 %-a volt, 2023-ra ez 4,28 %-ra csökkent. A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek aránya az álláskeresők körében a nőknél csökkent. A kiugróan magas 2021-es évet követően 72,22%-ról 2023-ra 30%-ra.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint
(a 3.2.1. táblával azonos)

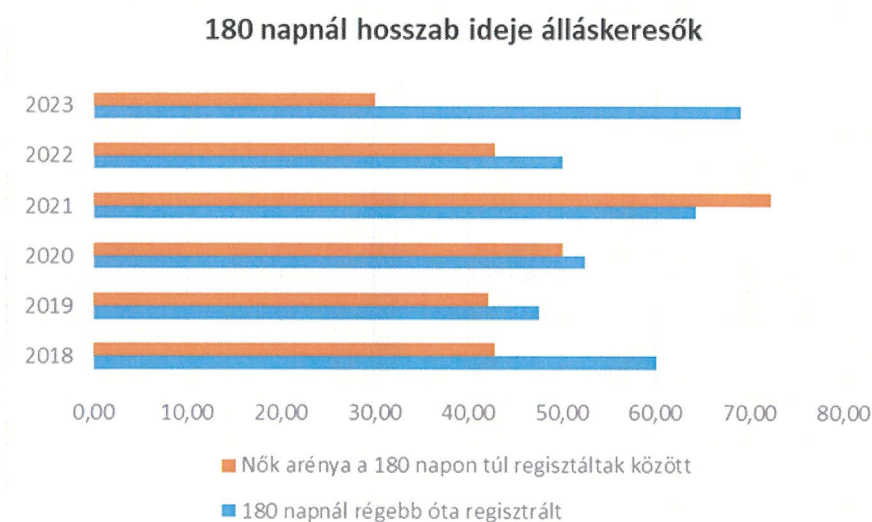
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2018	7,86	4,55	6,21%
2019	7,39	6,96	7,18%
2020	7,89	7,63	7,76%
2021	3,53	7,03	5,28%
2022	4,91	5,38	5,15%
2023	6,29	4,28	5,29%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2018	60	42,86
2019	47,5	42,11
2020	52,38	50
2021	64,29	72,22
2022	50	42,86
2023	68,97	30

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A településen egyetlen foglalkoztatást segítő program indult még 2009-ben, szociális munkás képzés, melyen 12 nő és 3 férfi vett részt. A program sikeres volt, valamennyien elvégezték. Elhelyezkedni azonban az akkori információk szerint csak két nő és egy férfi tudott a megszerzett képesítéssel.

A munkaügyi központoknál induló programokban egy nő vett részt, kereskedelmi képzésben. Az IKSZT-ben az elmúlt években számos program indult (varrás, kosárfonás, illetve informatikai képzés). A programok ismertek a lakosság számára, ezért jellemzően a passzivitás az oka, hogyha ezeken nem vesznek részt, illetve az, hogy a képzések általában

nem hasznosíthatóak a munkaerő piacon, tehát feleslegesnek érzik elvégezni őket. A helyi munkaerő igénynek megfelelő képzés csak ritkán indul.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A nők elhelyezkedési lehetőségei elsősorban az alacsony, csak 8 általános iskolai végzettsége miatt korlátozottak. Ugyanakkor ma az is hátrány, ha valakinek csak érettségije van, mert sok helyen már az sem hasznosítható. A helybeli munkaerő igény olyan területeken jelentkezik, melyek egy része akár már szakképző iskolában is megszerezhető, például mezőgazdasági szakmunkások, pénzügyi-számviteli képesítés, könyvelői, közigazdasági középfokú képesítés, illetve pedagógus képesítés. Ezért kiemelt hangsúlyt kell fektetni az intézkedési tervben a nők felnőttképzésére, magasabb iskolai végzettség megszerzésére, vagy hasznosítható szakképesítés szerzésére.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A legnagyobb foglalkoztatónál, az önkormányzatnál nem fordult elő, a magánszféráról pedig nincsenek információink, mert ezekről jellemzően nem is mernek beszélni az érintettek, örülnek, ha van állásuk.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők foglalkoztatását gátló legfőbb akadály a gyermeknevelés. A családi, magánéletbeli feladatok és felelősségek általában a nőket terhelik. Bölcsőde a településen nem működik. Az óvodai férőhelyek száma jelenleg teljesen betöltött, 2024-től újabb csoporttal bővült. A családi bölcsőde teljes kihasználtsággal (8 fő) működik, esetleges bővítése szükséges lenne. Ezek a tényezők tehát nem befolyásolják negatívan a nők munkába állását, a gyermek elhelyezése nem akadály. A közintézményekben papíron ugyan nincs rugalmas munkaidő, de a település jellegéből adódóan nincs olyan szigorú munkarend, mint egy nagyvárosi intézményben, amennyiben a családon belül jelennek meg elintézni való dolgok, azt az intézményvezetők rugalmasan tudják kezelni.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.
2023	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	7	7	0	0	0	0
2019	0	0	7	9	0	0	0	0
2020	0	0	7	7	0	0	0	0
2021	0	0	7	7	0	0	0	0
2022	0	0	8	6	0	0	0	0
2023	0	0	8	8	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A fogamzásszabályozás és szexualitás gyakran még a mai családokban is tabu témának számít. Ezért kiemelten fontos szerepet kap a közoktatási intézmény a gyerekek felvilágosításában. A gyerekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolákban megkezdődnek, majd a középiskolákban folytatódnak osztályfőnöki, biológia óra keretében előadások tartásával. A gyerekágyas gondozás során a szülés után mindenki megkapja a kellő tanácsadást, hogy milyen fogamzásgátlást használjon. A védőnői hálózat hatékonyan működik a településen, jól együttműködve a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal. A problémát inkább az jelenti, hogy a szülő nem akarja igénybe venni a segítséget, vagy nem fogadja meg a tanácsokat. A településen havi egyszeri programként szerepel tanácsadás gyermekvállalással, családtervezéssel kapcsolatban az IKSZT programjában. A védőnő otthonában is meglátogatja a várandósokat, és életvezetési-, lakberendezési tanácsokat ad, hogy megfelelő legyen a csecsemő fogadása. Segítséget nyújt

továbbá a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2018	1	n.a.	-
2019	1	n.a.	-
2020	1	n.a.	-
2021	1	n.a.	-
2022	1	n.a.	-
2023	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. Tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. Testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetetlenségénél fogva 42 gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást. Az adatok azt mutatják, hogy minden ötödik nő él, vagy élt valaha olyan kapcsolatban, ahol partnere rendszeresen testileg bántalmazta őt. Ezt az adatot tovább súlyosbítja, hogy a testi erőszak csak a jéghegy csúcsa. A folyamatos lelki erőszakban élő nők száma ennél jóval magasabb. Látens terület, nem tudunk róla, önkormányzathoz feljelentés nem érkezett, rendőrségtől sem kaptunk jelzést. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat sem kapott ilyen jelzést a településről. Családvédelmi koordinációs eljárás családon belüli erőszak miatt baksai lakos tekintetében nem volt.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Nincs és nem is várható ilyen szolgáltatás. nem is indokolja ezt semmi, mert ha a családon belül probléma van, megoldható rokonoknál történő átmeneti elhelyezéssel, igény sincs rá a településen. Amennyiben felmerül, át kell gondolni a megoldási lehetőségeket, ami nem lehet más, mint nagyobb várossal együttműködve megoldani az ilyen nők, családok elhelyezését. Önkormányzat önerőből nem tudja ezt a szolgáltatást nyújtani. A Sellyei Járás minden településén a Család-és Gyermekjóléti Központ által működtetett telefonszámon (20/378-6668) krízis, váratlan esemény bekövetkezése esetén érhető el.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény fent hivatkozott, XV. Cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e. Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselő. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket. A helyi közéletben a településen élő nők jellemzően nem intézményesített formában aktívak: a különböző adománygyűjtéseknél, osztásoknál, helyi rendezvények szervezésében, lebonyolításában. A képviselő-testületnek a 2022-es időközi választástól 2024-ig volt női képviselője, aki Bizottsági elnöki pozíciót töltött be. A helyi intézmények élén – többségükönél oktatási, nevelési, szociális jellegűből adódóan – női vezető áll.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Eddig ilyenek nem voltak, a HEP célja az is, hogy ezeket a kezdeményezéseket útjukra indítsuk, és feltárjuk még mélyebben, mint ez a helyzetelemzés, a nőket fokozottan érintő problémákat.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Probléma, hogy a nőkre vonatkozóan kevés adat áll rendelkezésre, amelyből megfelelő következtetéseket lehetne levonni, és ennek megfelelően a fejlesztési lehetőségek behatárolása is nehéz. A nők védelme érdekében a szociális háló jól működik, a rendőrség naprakész, a segítő szolgálatoktól a szükséges tájékoztatást megkapják. A gyermekgondozás területén is kielégítő a helyzet.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nők visszatérésének nehézsége a munkaerőpiacra	Munkahelyteremtő beruházás megvalósítás a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési programcsomagról szóló 1403/2019.(VII.5.) Korm. határozat alapján.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

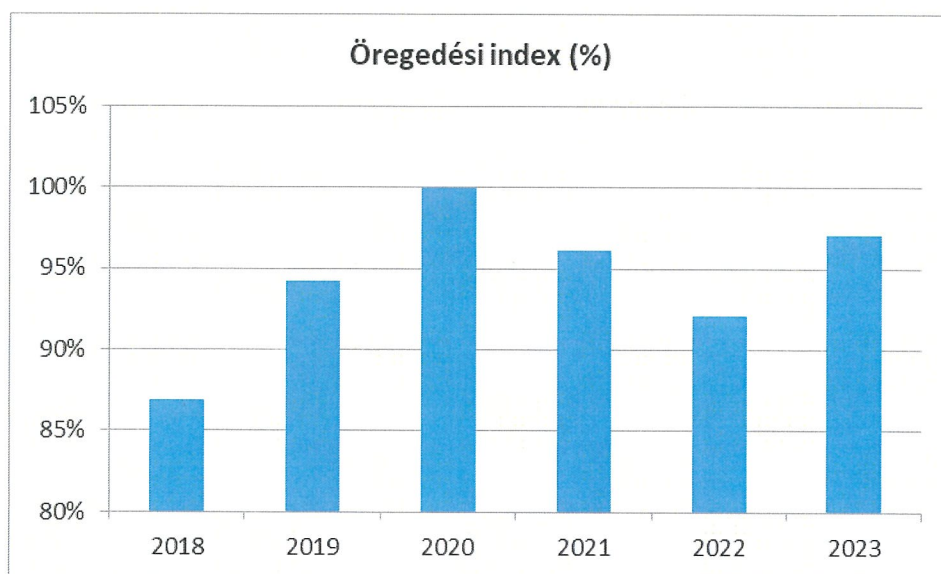
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az esélyegyenlőségi szempontok fejlesztését az európai közösségi politikában elsődlegesen gazdasági és foglalkoztatáspolitikai szempontok vezérelték, ám fokozatosan teret nyert az a felismerés, hogy az esélyegyenlőség elvének e téren történő biztosítása önmagában nem képes a már meglévő egyéb társadalmi egyenlőtlenségeket felszámolni. Azok viszont negatívan befolyásolják az országok gazdasági teljesítményét és versenyképességét. Az emberi jogi kérdések térnyerésével párhuzamosan az esélyegyenlőségi szempontok fokozatosan középpontba kerültek, velük együtt az életkor alapú diszkrimináció is. Az Európai Unió a tagországok számára fontos esélyegyenlőségi ajánlásokat fogalmaz meg a szakpolitikai stratégiák fejlesztésének érdekében. Az európai jogalkotásban az idősebb személyek csak 1970-ben, illetve 1989-ben szerepeltek először úgy, mint a közösségi cselekvés kedvezményezettjei. Az időseket az élet számos területén éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon. Legjelentősebb az idősek foglalkoztatásbeli diszkriminációja, mely súlyos következményekkel jár, különösen a nők esetében. Ezen kívül gyakori még az egészségügyben és a szociális ellátások, szolgáltatások biztosítása területén elszenvedett diszkrimináció. Habár a 2003. évi CXCV. törvény (EBktv.) és a munka törvénykönyve is tiltja az életkor alapú diszkriminációt, a magyarországi idősebb korosztály már 45-50 éves kortól nagyobb mértékben kitett a foglalkoztatásbeli diszkriminációnak, mint a hasonló korú Uniós állampolgárok. A kor alapú megkülönböztetés az új állások betöltésénél, a létszámleépítésnél és az elbocsátásoknál is gyakori.

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Az öregedési indexet úgy számítjuk ki, hogy a 65 év felettieket elosztjuk a 0-14 évesekkel, és ezt megszorozzuk százszal. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettiek vannak többen, és a település elöregedő. A kétféle helyzet legegyszerűbben esélyegyenlőség szempontjából úgy értelmezhető, hogy míg a fiatalos népességszerkezet esetén a gyerekek, addig az öregedő esetén az idősek fokozottabb ellátására van szükség. Baksa esetében, mivel a 100 %-ot nem haladja meg az öregedési index azt mondhatjuk, hogy fiatalos népességszerkezetéről beszélhetünk.

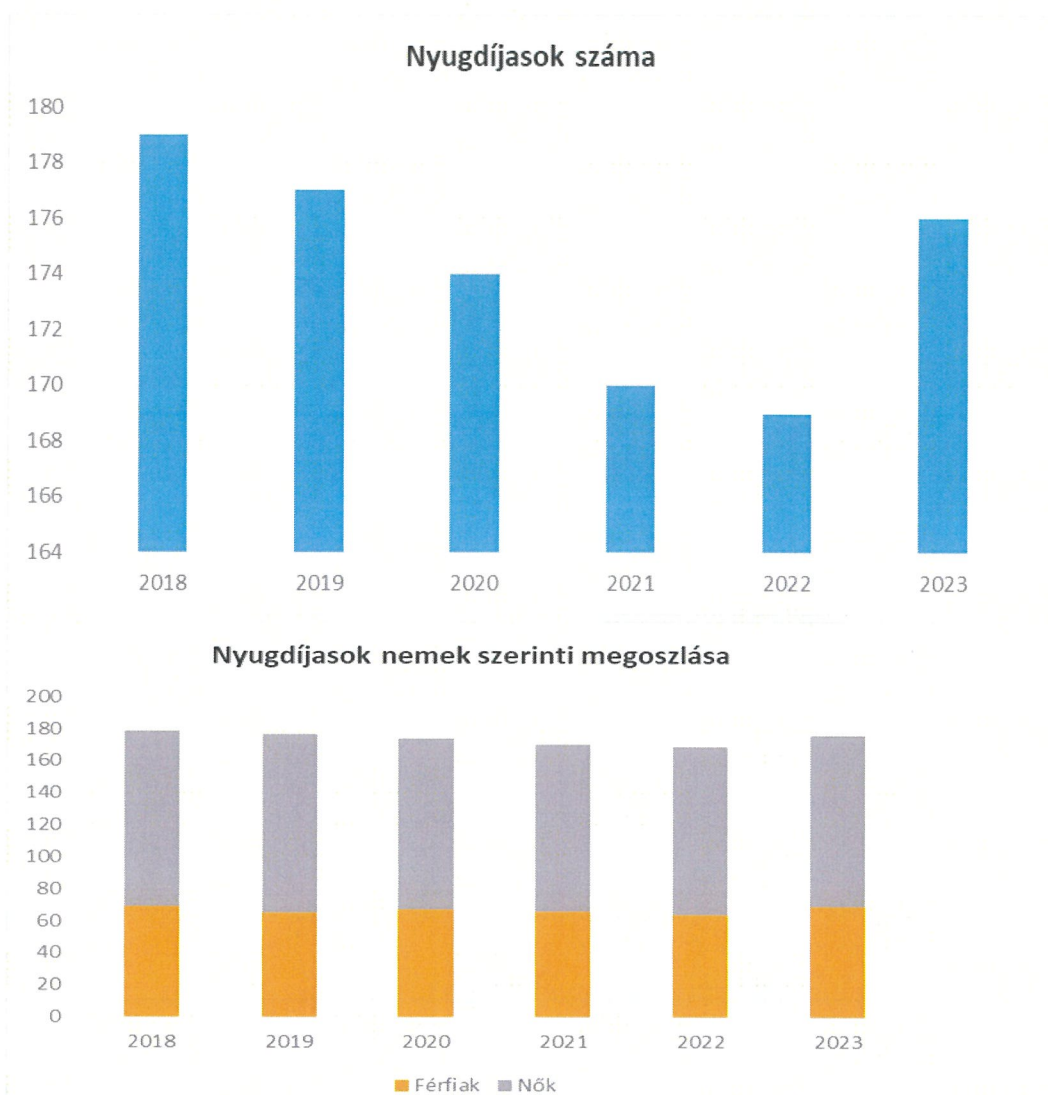
6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	113	130	86,92%
2019	114	121	94,21%
2020	123	123	100,00%
2021	124	129	96,12%
2022	128	139	92,09%
2023	133	137	97,08%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

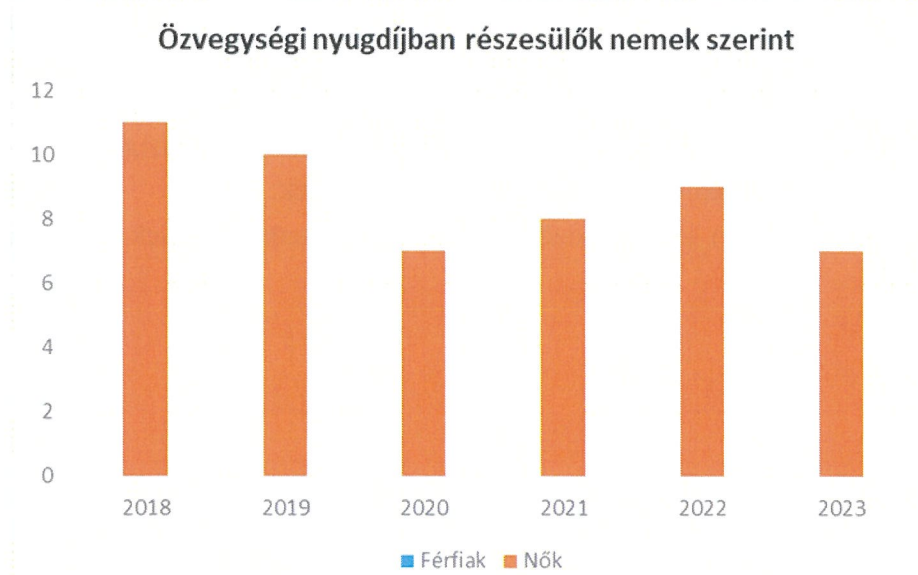
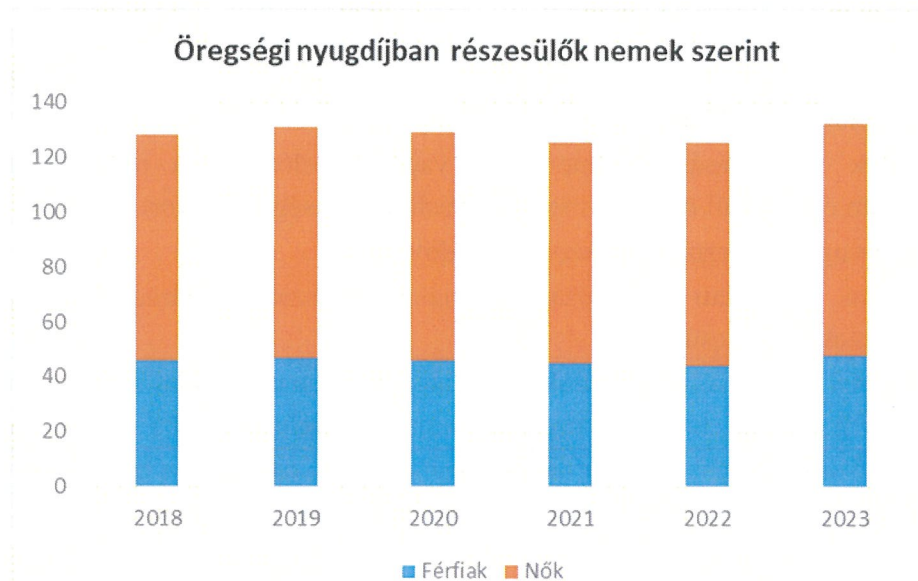
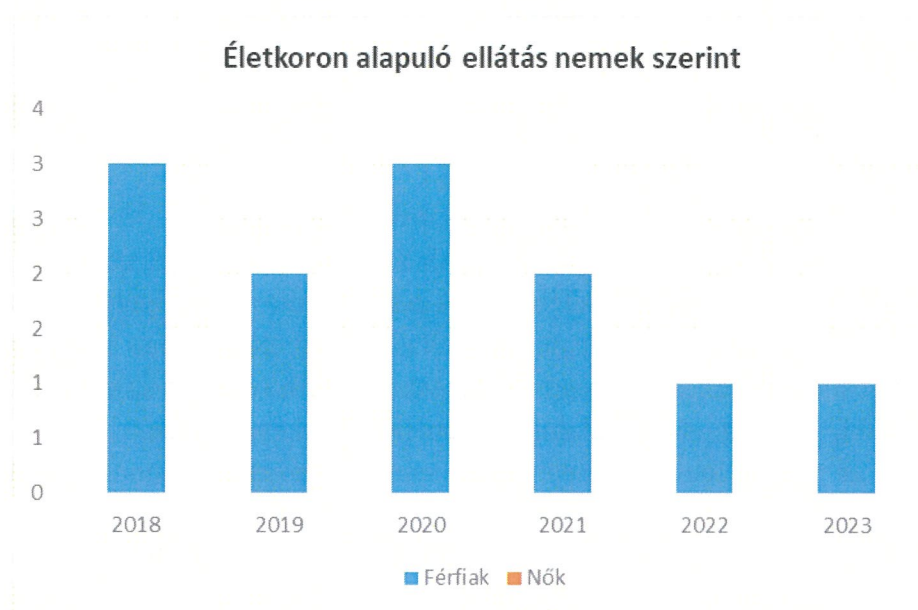
6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2018	69	110	179
2019	65	112	177
2020	67	107	174
2021	66	104	170
2022	64	105	169
2023	69	107	176

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2018	3	0	46	82	0	11	1
2019	2	0	47	84	0	10	1
2020	3	0	46	83	0	7	1
2021	2	0	45	80	0	8	1
2022	1	0	44	81	0	9	1
2023	1	0	48	84	0	7	0

Forrás:
TeIR, KSH
Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 30. §-a alapján nyugdíj előtti álláskeresői segély állapítható meg az idősebb korosztály számára. A nyugdíj előtti álláskeresői segély esetében azok a természetes személyek lesznek az álláskeresői segéllyel kapcsolatos eljárás alanyai, akik álláskeresői ellátás iránti kérelmet nyújtanak be és álláskeresői segélyre lesznek jogosultak. Álláskeresői segélyre az jogosult, aki álláskeresőnek minősül, munkát akar vállalni, de önálló álláskereső nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani,

- a kérelem benyújtásának időpontjában a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt éve hiányzik (megállapításhoz szükséges életkor), és
- legalább 45 napon át álláskeresői járadékban részesült, vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresői járadék folyósítása kereső tevékenység miatt megszűnt és az álláskereső álláskeresői járadékra ismételten nem szerez jogosultságot és az álláskeresői járadék folyósításának időtartamát kimerítette, és
- az álláskeresői járadék folyósításának kimerítését, vagy az előzőekben részletezett megszűnést követően három éven belül betölti a megállapításhoz szükséges életkort, és
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és
- korhatár előtt ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

A nyugdíj előtti álláskeresői segély célja: A munkaerő-piaci változások hatására egyre több munkavállaló kerül abba a helyzetbe, hogy bár szeretne munkát vállalni, de idős kora miatt nehezebben talál megfelelő álláslehetőséget. Az álláskeresői segély azoknak a nyugdíjhoz közel álló álláskeresőknél nyújt segítséget az életvitelükhöz, akik tartósan nem tudnak munkaviszonyt létesíteni

A magas munkanélküliségi adatok kedvezőtlenek az idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának előmozdítására. A munkanélküliek korcsoportonkénti megoszlásából is egyértelműen kivehető, hogy az idősebb korosztályokat arányaiban jobban sújtja a munkanélküliség problematikája. A kormány által bevezetett munkavédelmi program esetleg segíthet az idősebb lakosság elhelyezkedési problémáján, hiszen az 55 év felettieket foglalkoztatók 50%-os társadalombiztosítási járulék-csökkentési kedvezményben részesülnek.

Baksán nyugdíjhoz közeli (60-64 év) idősek között a regisztrált munkanélküliek száma a 2023-as évre elérte a 15 főt.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresőők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	35	40	42	28	28	29
41-45 év (TS 042)	Fő	5	2	0	2	3	4
	%	14,29%	5,00%	0,00%	7,14%	10,71%	13,79%
46-50 év (TS 043)	Fő	2	7	5	1	1	2
	%	5,71%	17,50%	11,90%	3,57%	3,57%	6,90%
51-55 év (TS 044)	Fő	2	3	3	2	0	1
	%	5,71%	7,50%	7,14%	7,14%	0,00%	3,45%
56-60 év (TS 045)	Fő	6	4	4	1	5	1
	%	17,14%	10,00%	9,52%	3,57%	17,86%	3,45%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3	4	7	10	9	15
	%	8,57%	10,00%	16,67%	35,71%	32,14%	51,72%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a nyugdíjas kort elért idősök többnyire nem kívánnak dolgozni nyugdíjuk mellett, melynek egyik fontos oka, hogy belátják mennyire fontos a fiatalok számára a munkahelyek átadása. Helyben tanulmányok folytatására nincs lehetőség, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok nem állnak rendelkezésre. A közintézmények nem foglalkoztatnak nyugdíjasokat és a környékbeli vállalkozóknál sem jellemző. A tevékeny időskort az önkormányzat azon a szinten próbálja kezelni az intézkedésekben, hogy a jelenlegi magukba zárkózás helyett aktív közösségi életet éljenek, akár a nyugdíjas klubban, akár más szervezeti formában. A tevékeny időskort mi szórakozásban, sportban, közösségi életben látjuk.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Éppen ezért csak következtethetünk annak létezésére. Szakirodalmi háttér támasztja alá, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Az 55 év feletti lakosság munkanélkülisége ugyan magas, de nem tekinthetjük diszkriminációnak a kialakult állapotot, ugyanis olyan mértékű a munkanélküliség, hogy valamennyi érintett személy foglalkoztatása nem megoldható. A közfoglalkoztatás keretén belül az 55 év feletti foglalkoztatása is megoldott, ezenkívül nem tapasztalható sem az egyéb intézményekben sem a vállalkozói szektorban az 55 év feletti hátrányos megkülönböztetése. Az életkor nem zárja ki a foglalkoztatásból a lakosokat. Az

elmúlt évek során az önkormányzat által kiírt pályázatokra nyugdíjas nem jelentkezett, de ha jelentkezne, inkább pozitív irányba mozdítaná el a döntést a korából adódó tapasztalata.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

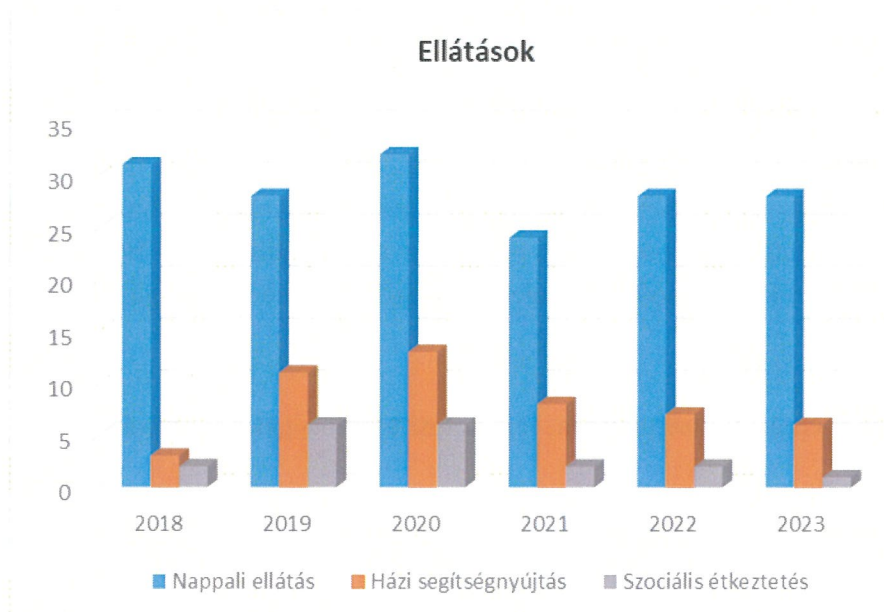
Baksán évek óta működik az idősök nappali ellátása, sajnos a 65 év feletti időszerűak közül kevesen veszik igénybe a szolgáltatást. Ezen a területen fokoznia kell meggyőző tevékenységét az önkormányzatnak, mert az itt eltöltött idő is része lehet a tevékeny időkornak. A falugondnoki szolgálat bevezetése óta az idősök számára az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés, különösen a szakrendelésekhez, megelőző szűrővizsgálatokhoz, melyek csak a városokban érhetőek el lényegesen egyszerűsödött. Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosított az idősebb korosztály számára is. A településen működik háziiorvosi ellátás.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időszerűak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időszerűak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2018	113	31	3	2
2019	114	28	11	6
2020	123	32	13	6
2021	124	24	8	2
2022	128	28	7	2
2023	133	28	6	1

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Baksán működik nyugdíjas klub, bár már nem egyesület formájában, mert azt a jogszabályi környezet nem teszi lehetővé. A nyugdíjas klub viszonylag aktív, de sokkal több helyi program szervezésére lenne igény. Könyvtár, az IKSZT-ben számítógép, a településen ingyenes wifi hozzáférés működik, egyéb közművelődési, vagy szórakozási lehetőség az IKSZT-ben szervezett programokon túl csak a városokban van. Rendezvényeink nyitottak az idős korosztály számára is. A település hagyományos fesztiváljain, a falunapon aktívan közreműködnek a nyugdíjasok. Az általános iskolával és az óvodával is folyamatosan szerveznek közös programokat.

b) idősek informatikai jártassága;

Kijelenthetjük, hogy az idősek informatikai jártassága alacsony szinten van. Mindössze néhányan nyilatkozták, hogy tudják használni és szokták is az internetet. Jellemzően a televíziók műsoraiból tájékozódik ez a korosztály. A helyzet javítása érdekében több kísérlet is történt a településen, de további képzésekre lehet még igény, hiszen az egyedül élők így tudják tartani a kapcsolatot a távol élő gyermekeikkel, unokáikkal. Az alapvető segítséget jelenleg is megkapják az IKSZT és az idősek klubja munkatársaiktól. Az önkormányzat biztosítja a közérdekű adatok megjelenítését, ahol a települést érintő információk is elérhetőek.

d) a generációk közötti programok.

A település hagyományos fesztiváljain, a falunapon aktívan közreműködnek a nyugdíjasok, amelyeken több generációt érintő programok kerülnek megszervezésre. Az általános iskolával és az óvodával is folyamatosan szerveznek közös programokat.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idős életkorral járó sajátosság a betegségek megjelenése, melyekről a háziorvos a rendelés keretein belül tájékoztatja pácienseiket. A páciensek tájékozódhatnak a betegségek kialakulásának okairól, a kezelések módjáról, életminőségük fenntarthatósága, javítása érdekében.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése
Az idősek alapvető szükséglete a biztonság. Egyre gyakoribb az időseket ért abúzusok száma, melyek lehetnek rosszul gondozás, elhanyagolás, bántalmazás, anyagi visszaélés. Gyakran válnak áldozatává a trükkös, vagy internetes csalóknak.	Az idősek tájékoztatása, felvilágosító előadásokkal, szórólapokkal. Együttműködés kialakítása az egészségügyi, szociális ellátórendszerrel, illetve a rendvédelmi szervekkel.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékossgal élő emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán, vagy egyáltalán nem képesek élni. Az Országgyűlés a fogyatékossgal élő emberek hátrányainak enyhítésére, esélyegyenlőségük megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében elfogadta a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényt. A törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása. A törvény deklarálja, hogy a tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni a fogyatékos személyek sajátos szükségleteit, a fogyatékos személyeket érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.

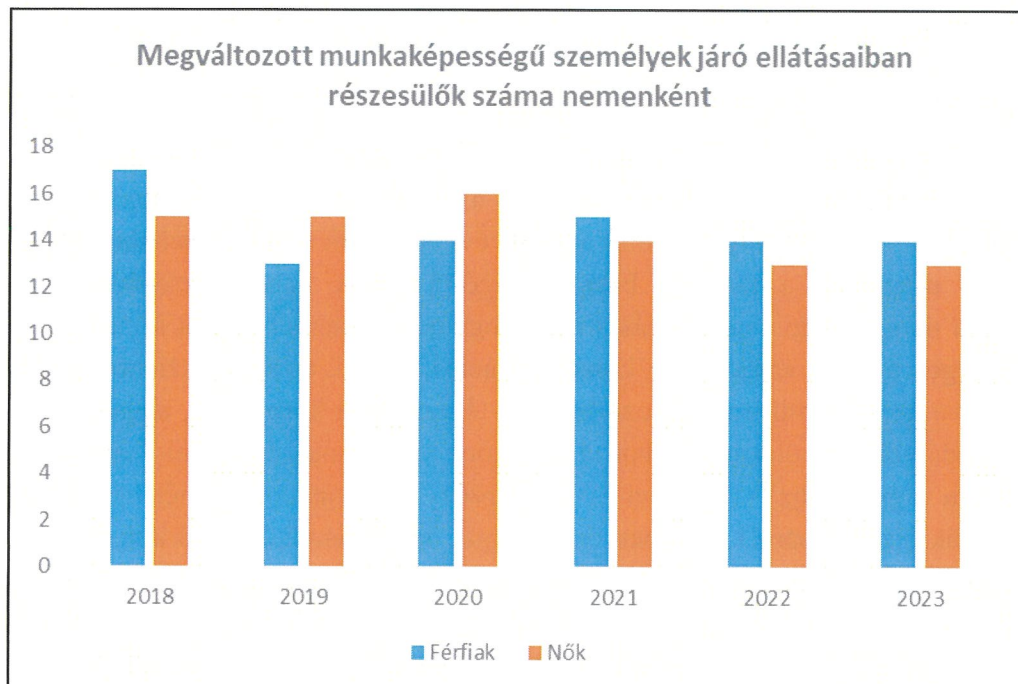
7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élő személyek számára vonatkozóan helyi adat nem áll rendelkezésre. Legutóbb a 2011. évi népszámláláskor került sor vonatkozásukban adatgyűjtésre, önkéntes adatszolgáltatás keretében. E szerint Magyarországon 490 ezer fő volt a fogyatékkal élők száma, mely jelentősen alacsonyabb, mint a 2001. évi adat, ami annak köszönhető, hogy a népszámlálásnál megjelent a tartósan beteg kategória is. A helyzet azonban ennél árnyaltabb, mivel a magyar jogi szabályozás szerint fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételét korlátozza vagy gátolja” (1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról). Részben összefüggő, de mégis elkülönülő kategóriának tekintendő a megváltozott munkaképességű, illetve a fogyatékkal élő személyek kategóriája. A fogyatékkal élő személyek valamennyien megváltozott munkaképességű emberek, de nem valamennyi megváltozott munkaképességű ember tekinthető jogi szempontból fogyatékkal élő embernek. Mindezekre tekintettel, amikor a megváltozott munkaképességű emberek élethelyzetét vizsgáljuk képzettség, foglalkoztatottság, vagy egyéb szempontból, akkor ki kell térni arra, hogy a megváltozott munkaképességű kategórián belül, szinte minden szempontból a leghátrányosabb helyzetben, a fogyatékkal élő emberek vannak.

Baksán a 2023. évi adat szerint 27 megváltozott munkaképességű személy él, többségük egészségkárosodott. A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezzük.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2018	17	15	32
2019	13	15	28
2020	14	16	30
2021	15	14	29
2022	14	13	27
2023	14	13	27

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- rehabilitációs ellátásban részesül,
- aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Ftt. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Nem rendelkeznek olyan foglalkoztatási szakemberrel, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérje, ezért a sikertelen beszoktatás következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása.

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A fogyatékossgal élő emberek foglalkoztatási helyzetének javítása csak célzottan, személyre szabottan, megfelelő munkaerő – piaci és az egészségügyi, szociális, képzési és foglalkoztatási területeket összehangoltan, egymásra épülő módon használó rehabilitációs rendszer és rehabilitációs szolgáltatások tényleges kiépítésével valósulhat meg.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nem fordult elő.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A házi segítségnyújtás intézménye alkalmas az önálló életvitel támogatására az igénybevevő saját lakókörnyezetében nyújtott ellátás révén, illetve az idősök nappali ellátását igénybevevők is számos program, foglalkozás, hivatalos ügyek intézése, tanácsadás, stb. tevékenységben kapnak segítséget, támogatva ezzel az önálló képességük minél hosszabb távon való fenntartását. A családi bölcsőde teljesen akadálymentes, miután uniós forrásból lett felújítva. Itt a felhajtó rámpán felül már braille írással információs táblák kerültek kihelyezésre, a mellékhelyiségek kapaszkodóval és ülő, valamint álló helyzetben is elérhető tükrökkel készült, és indukciós hurok is kialakításra került. Részlegesen akadálymentesített az orvosi rendelő és a védőnői szolgálat, valamint ez utóbbi épületében helyet kapott idősök nappali ellátása, továbbá az iskola is. A hivatal, továbbá az óvoda épülete viszont ezen a területen elmaradt a többi középülettől, mindkettőben megoldandó az akadálymentesítés. A hivatal épületében az akadálymentes mosdóhelyiség kialakítása is célkitűzésünk. Az Integrált Községi Szolgáltató Tér kialakítása során már teljes akadálymentesítés valósult meg, valamennyi szabványos előírásnak megfelelően. A jövőben minden fejlesztésnek ennek a szellemében kell megvalósulnia, például a közlekedési csomópontokban a járdák és úttek közötti átjárhatóságnak is. Kiemelten kezeljük a részlegesen vagy egyáltalán nem akadálymentes intézmények akadálymentesítését.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák, amelyeket jogszabályok biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára. Az ezekhez való hozzáférés helyi vizsgálata az esélyegyenlőségi helyzetelemzés egyik feladata. Lehetséges, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban.

A fogyatékkal élők jelenleg természetbeni ellátásként az étkeztetést és a házi segítségnyújtást vehetik igénybe. Az államtól kapott fogyatékosági ellátásról nincs adat.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

- a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A településen háziorvosi szolgálat működik, egyéb ellátás a környező nagyobb városokban érhető el, melyhez nyújt segítséget a falugondnoki szolgálat.

- b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Teljes körű az akadálymentesítés a családi bölcsőde épületében, a háziorvosi rendelőben, az idősök nappali ellátásánál a védőnői szolgálatnál és az óvoda épületében. A hivatal épülete akadálymentes kialakítása megtörtént. Teljes körű az akadálymentesítés az IKSZT épületében. Kiemelten kezeljük a részlegesen vagy egyáltalán nem akadálymentes intézmények akadálymentesítését. Jelenleg folyamatban van az Idősök Klubjának felújítása, melynek köszönhetően az eddig is akadálymentes épület teljes átalakításon esik át.

- c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Jelenleg a családi bölcsőde, az iskola a védőnői szolgálat az idősök klubja a hivatal, továbbá az óvoda épülete teljesen akadálymentes. Az önkormányzat honlapja akadálymentesített.

- d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Jelenleg az önkormányzati munkahelyeken valósult meg akadálymentesítés, a magánszférában nem.

- e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közlekedés a településen jó, a járdák, parkok jó állapotúak. Az újonnan épülő közlekedési utak, járdák kialakításánál az akadálymentesítettségre figyelemmel leszünk.

- f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Igény hiányában nincs és nem is várható, hogy a közeljövőben (10-20 éven belül) megvalósulna.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Az Önkormányzat szűk anyagi lehetőségei miatt, igény esetén sem lenne rá lehetőség. Ugyanakkor a nehéz anyagi körülmények között élők számára a gyógyszer-támogatást rendeletben rögzítette a Képviselő-testület.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A településen a csekély számú fogyatékossgal élő lakosok számára külön programok nincsenek, de az idősek klubja nyitott számukra, valamint az IKSZT és a helyileg annak épületében található könyvtár rendelkezésükre áll.

7.5 A fogyatékossgal élők helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékossgal élők elsősorban a település akadálymentesítésének elmaradottságából adódó közlekedési nehézségek miatt leginkább az elmagányosodás veszélye fenyegetheti. Így az akadálymentesítés lehet a kiemelt megoldási lehetőség ezen problémára, amellyel az egész közösséget célzó programok is elérhetővé tehetők számukra, továbbá napi életvitelüket könnyebben bonyolíthatják.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A közintézményekben többnyire a legalapvetőbb akadálymentesítés megtörtént, de egyéb intézmények, vállalkozások nagy része nem tette meg a szükséges lépéseket. Kiemelt területként kell kezelnünk a fogyatékkal élők akadálymentes közlekedése feltételeinek megteremtését. Ennek megvalósítása érdekében a korlátozott közlekedőképességű emberek (a kerekesszékkal közlekedők, a vakok és csökkent látók, a korlátozott mozgásképességűek, a középsúlyos mozgásfogyatékosok, hiányos mozgásszervű testi fogyatékosok, illetőleg egészségkárosodás miatt korlátozott mozgásképességű személyek, valamint a nehezen járó idősorúak, a terhes, illetve gyerekkocsit toló nők, a gyermekek 6 éves korig és az értelmi fogyatékosok) számára akadálymentes, épített környezetet kell kialakítani, amely kényelmes, biztonságos és önállóan használható.

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A fogyatékkal élő személyek társadalmi elfogadásának erősítése szükséges.	Toleranciára ösztönző előadások tartása az iskolákban, intézményekben, egyéb munkáltatókkal a társadalmi elfogadás elősegítése érdekében.

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Balesetveszélyes járdák, utak	Járdák, utak felújítása

8. Helyi partnerség, lakosság

i önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Az Országgyűlés 2003-ban elfogadta a 2003. évi L. törvényt, a Nemzeti Civil Alapprogramról. Ezzel elismerte a szervezetek működési feltételeihez források biztosításának szükségességét. A Nemzeti Civil Alapprogram célja a társadalom erősítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítése.

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

A településen a Baksai Horgászegyesület és a Baksai Sport Egyesület működik civil szervezetként.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A településen két civil szervezet működik a Baksai Horgászegyesület és a Baksai Sport Egyesület. Az önkormányzattal és a nemzetiségi önkormányzattal is partnerségi kapcsolatban állnak. Érdekvédelmi szervek nincsenek a településen. Partnerségi kapcsolat van viszont az önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat között. Szoros az együttműködés, együtt gondolkodik és dolgozik az esélyegyenlőség javításán az önkormányzat, az önkormányzat intézményei, iskola, óvoda, a háziorvos, a védőnői szolgálat, a nemzetiségi önkormányzatok, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat. A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. Törvény 79-86. §-ai rögzítik. A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére – annak székhelyén – biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

A helyi nemzetiségi önkormányzat rendszeresen szervez adományosztást, pályázatok írására törekszik.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

A gyermekjóléti és családsegítő szolgálatot 19 település tartja fenn baksai székhellyel, a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és az idősek nappali ellátása társulási fenntartásában működik. Szintén társulásban működik az óvoda, a védőnői szolgálat, valamint a háziorvosi ellátás is feladatellátási szerződés alapján több önkormányzat együttműködésével működik. Partnerség van az önkormányzatok között a Kistélepek Önkormányzati Szövetségén (KÖSZ) keresztül, melynek jelenlegi elnöke Baksa Község polgármestere. A KÖSZ kiemelt célja a kistélepek élhetőbbé tétele.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzatok a települési önkormányzattal közösen tevékenykedik az esélyegyenlőség megvalósításában, önálló tevékenységként a romákat érintő segítő munka emelhető ki.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A civil szervezetekkel, mint a Baksai Horgászegyesülettel és a Baksai Sport Egyesülettel szoros a kapcsolata az önkormányzatnak, bevonásuk ebbe a tevékenységbe továbbra is szükséges és hasznos. A Máltai Szeretetszolgálat és a Katolikus Caritas az elmúlt években jelent meg a járásunk területén.

- f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A piaci szereplők, kis és középvállalkozások, nagy vállalatok előzetes érdeklődés alapján fogékonyak lennének az esélyegyenlőség javításában, elsősorban a nők szülés utáni munkavállalásának elősegítésében, fogyatékos személyek alkalmazásában, diákok szünidei munka lehetőségében, de ez csak most kezd kiforrni. Önmagában az is nagy eredmény, hogy nem zárkóznak el a lehetőségtől, még ha ebben anyagi megfontolás is van, hiszen például a megváltozott munkaképességűek alkalmazása esetében különböző kedvezményeket kapnak.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A lakosság széleskörű tájékoztatása az esélyegyenlőségi program megismerhetőségéről, visszajelzések, észrevételek tételére felhívás. A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online és személyes kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrált.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A program az Önkormányzat hirdetőtábláján közzétételre kerül, így az állampolgárok is véleményt mondhatnak. A közzététel alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése. A település működtet HEP fórumot.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A jóváhagyott HEP az önkormányzat honlapján is közzétételre kerül

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	- Alacsony iskolázottság, emiatt kisebb esély a munkaerő piacon - Roma nemzetiség rendezvényhelyszínének hiánya	- Felhívni a figyelmet a tanulás fontosságára. Kísérőt biztosítani az iskolások mellé, hogy eljussanak az oktatás kezdésre és a tanórák végén hazamenjenek. Tanulási nehézségek kiküszöbölése, akár korrepetálás megszervezése. - Nemzetiségi Önkormányzat számára új rendezvényhelyszín biztosítása
Gyermekek	- rendkívül magas beiskolázási költségek. - A gyermekek nem rendelkeznek megfelelő higiénés, közlekedési, közbiztonsági és pénzügyi, drogrevenüciós alapismeretekkel, ami a tudatos és egészséges életmódhoz szükséges.	- anyagi támogatás a tanszerek megvásárlásához, beiskolázási segély - Különböző higiénés, közlekedési, közbiztonsági, pénzügyi, drogrevenüciós ismeretekkel kapcsolatos előadások tartása az általános iskolában és óvodában a gyermekek részére a tudatos és egészséges életmód eléréséhez.
Idősek	- Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége - Az idősek alapvető szükséglete a biztonság. Egyre gyakoribb az időseket ért abúzusok száma, melyek lehetnek rosszul gondozás, elhanyagolás, bántalmazás, anyagi visszaélés. Gyakran válnak áldozatává a trükkös, vagy internetes csalóknak	- Generációs programok szervezése - Az idősek tájékoztatása, felvilágosító előadásokkal, szórólapokkal. Együttműködés kialakítása az egészségügyi, szociális ellátórendszerrel, illetve a rendvédelmi szervekkel.
Nők	- A nők visszatérésének nehézsége a munkaerőpiacra	- Munkahelyteremtő beruházás megvalósítás a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség

		csökkentése szükséges programcsomagról 1403/2019.(VII.5.) határozat alapján.	érdekében fejlesztési szóló Korm.
Fogyatékkal élők	- A fogyatékkal élő személyek társadalmi elfogadásának erősítése szükséges.	- Toleranciára ösztönző előadások tartása az iskolákban, intézményekben, egyéb munkáltatókkal a társadalmi elfogadás elősegítése érdekében.	
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	- Balesetveszélyes járdák, utak	- Járdák, utak felújítása	

Jövőképünk

Baksa Község Önkormányzatának fő célja, a településünkön élő emberek mindennapi életében a jólét biztosítása, az életminőségének folyamatos javítása, olyan segítő élettér kialakításával, amelyben az egyenlő esélyű hozzáférés mindenki számára biztosított. A jövőkép által olyan állapot jöjjön létre, amely egy fenntartható települést hoz létre, és a felnövekvő generáció helyben tartása, településünkön való fejlődése megvalósuljon.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a társadalom és a helyi közösségek egyenrangú tagja legyen minden ember, és ehhez a feltételeket megteremteni, amely mindenki számára lehetővé teszi a társadalmi életben az egyenlő részvételt.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák azonos jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a nem romák, kizárva a szegregáció létrejöttének lehetőségét.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők nem csak a segélyekből, de saját értéktermelő munkájukkal is vegyék ki részüket a településen.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek továbbtanulási esélyeinek javítását, az integrált oktatást, a gyermekéhezés megszüntetését, mentálhigiénés fejlődésüket, szocializálódásukat.

Folyamatosan odafigyelünk az idősekre a közösségi életbe történő bevonással, párbeszéd kialakításával kimozdítani őket a maguk által is teremtett elszigetelődésből. A szolgáltatások bővítésével, az egészségügyi ellátások könnyebb igénybevitelével a mindennapi életüket megkönnyítjük.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a család fontosságának tiszteletben tartását, a családalapítás utáni munkába történő visszailleszkedésüket, a felnőttképzésbe történő bevonásukat, egészségügyi szűrések széles körű hozzájutásának lehetőségét.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életvitelének megkönnyítésére, a helyben adott lehetőségek mellett munkaerőpiacra juttatásukat, a környezetbe történő beilleszkedésük elősegítését, a szolgáltatások igénybevitelénél a fogyatékoságuk miatti hátrányukat, a szükséges akadálymentesítéseket közhivatalokban, közintézményekben.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés Az intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés megvalósításának felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma											
I	Rossz állapotú lakóterület Közúti és gyalogos közlekedés javítása	Általános cél: Az utakat új burkolattal ellátni és új járdákat építeni a főutak mentén és a közlekedés biztonságát növelni. Közlekedési problémák megoldása	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés megvalósításának felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
I	Közúti és gyalogos közlekedés javítása	Általános cél: Az utakat új burkolattal ellátni és új járdákat építeni a főutak mentén és a közlekedés biztonságát növelni. Közlekedési problémák megoldása	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés megvalósításának felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége											
I	Az intézkedés sorszáma	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés megvalósításának felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
I	Az intézkedés sorszáma	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés megvalósításának felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedéssel elért kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal/stratégiákhoz	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felölse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
	A helyzetlemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elért kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal/stratégiákhoz	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felölse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
	Igy már eleve lépéshátrányba kerülnek a foglalkoztatásnál. Az egyenlő esélyek megteremtése ebben a célcsoportban nagyon fontos. Sajnos az sem egyedi eset, hogy még a 6 osztályt sem végezték el. A gyerekek nem látnak jó példát.	Az intézkedéssel elért kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal/stratégiákhoz	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai	fontosságának kiemelése a gyerekek körében 5. 8 osztály elvégzéséhez segítség 6. Továbbtanulási lehetőségekre felhívni a figyelmet			szerez minden hátrányos helyzetű bakasai gyermek. 4. Irástudatlanság felszámolása-képzett, tanult nemzedék nő fel.		felül igényel költségeket, mert a szükséges helyiségek eszközök és iskolában rendelkezésre állnak	
2	Roma Nemzetiségi Önkormányzat számára rendezvényhelyszín biztosítása	Elfeledőben van a roma kultúra, még a roma lakosság részéről is. Szükség lenne arra, hogy a roma lakosságban lakosságban felélesszük, a nem roma lakossággal együttműködési megállapodás települési önkormányzattal		Új Roma Stratégia (2019-2030)	Közzvéleménykutatás, igényfelmérés. Pályázati erőforrások felkutatása. Anyagi erőforrások felkutatása. Megvalósítási helyszín kijelölése. Kivitelező megvalósítása. Utánkövetés, a létrehozott létesítmény működöttese, állagának megóvása, őrzés, vagyonvédelem	polgármester, RNÖ elnöke	2029.12.12.	A célcsoport társadalmi megbecsülésének növekedése. Felmerülő szükségletek kielégítetté válnak	Anyagi erőforrás: Pályázati forrás, Humán erőforrás: Megfelelő igénybe vevői és önkormányzat (programszervezők, finanszírozók, résztvevők)	Ez csak a lakosság főként a roma lakosság hozzáállásától függ, az önkormányzat nem befolyásolható, csak legfeljebb segítséget nyújthat hozzá.	

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
											Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
IntézkedésAz intézkedés sorszáma	A helyzetlemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
					(hirtelen elhelyezés)						
2	Beiskolázási segély	magas tanszerköltségek	Költségvetési rendelet	Nemzeti Ifjúsági Stratégia,,Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	anyagi támogatás a tanszerek megvásárlásához	Baksa Községi Önkormányzat	2029.12.12.	megállapított támogatások száma	költségvetés alapján	minden gyermek hozzájut szükséges tanszerekhez	nincs ilyen

III. A nők esélyegyenlősége

	A nőkA munkanélküli nők visszatérésének számának csökkenése. nehézsége a munkahelyteremtő munkaeorőpiacra növeli a megvalósítás a szegénység Magyarországon egyes közzületi anyák gazdasági munkaeorőpiaci egyenlőtlenség szerepvállalásának csökkenése erősítése érdekében szükséges fejlesztési a programcsomagról szóló problémák 1403/2019.(VII.5.) Korm. határozat Elengedhetetlen a alapján. A társadalom kisgyermekes édesanyák munkába állatormálása, hogy állásának a társadalomban elősegítéseként megélvő nőkkel érdemes anyákkal ügynevezett atipikus szembeni foglalkoztatási is sztereotípiákat, nepszerűbbé tenni a lebontsuk, továbbá munkáltatók részére, növeljük a rugalmas	Költségvetési koncepció	„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	igény a személyiségfejlesztő programok, képzések szervezése.	Képviselő-testület tagjai, polgármester, családsegítő szolgálat, munkaügyi központ	2029.12.12.	Munkanélküli nők számának csökkenése	Pénzügyi: Pályázati források felhasználása. Humán: szociális szakemberek		
1	A nőkA munkanélküli nők visszatérésének számának csökkenése. nehézsége a munkahelyteremtő munkaeorőpiacra növeli a megvalósítás a szegénység Magyarországon egyes közzületi anyák gazdasági munkaeorőpiaci egyenlőtlenség szerepvállalásának csökkenése erősítése érdekében szükséges fejlesztési a programcsomagról szóló problémák 1403/2019.(VII.5.) Korm. határozat Elengedhetetlen a alapján. A társadalom kisgyermekes édesanyák munkába állatormálása, hogy állásának a társadalomban elősegítéseként megélvő nőkkel érdemes anyákkal ügynevezett atipikus szembeni foglalkoztatási is sztereotípiákat, nepszerűbbé tenni a lebontsuk, továbbá munkáltatók részére, növeljük a rugalmas	Költségvetési koncepció	„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	igény a személyiségfejlesztő programok, képzések szervezése.	Képviselő-testület tagjai, polgármester, családsegítő szolgálat, munkaügyi központ	2029.12.12.	Munkanélküli nők számának csökkenése	Pénzügyi: Pályázati források felhasználása. Humán: szociális szakemberek		

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal/stratégiákhoz	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az önkormányzatok közötti együttműködés bemutatása
	vagy internetes csalónak.										
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége											
1	A fogyatékkal élők körében általános probléma az egyedüllét. A családok sokszor elfoglaltságuk és anyagi helyzetük miatt sem tudják megoldani a fogyatékkal élő családtagjaik közösségbe juttatását.	Felderíteni azokat a személyeket, akik fogyatékkal élnek, programokat készíteni és ajánlani. Minden programhoz hozzáférést biztosítani a hozzáféréstüket	Költségvetési Rendelet Szociális Rendelet	Országos Fogyatéktársasági Program (2015-2025)	1. A kapcsolatfelvételt koordináló személy kijelölése 2. Programfelelős kijelölése 3. Program beindítása	polgármester	2029.12.12.	Elszigeteltség megszűnése	Humán-szociális gondozók, családsegítő, technikai-helyszín biztosítása pénzügyi-pályázati, önkormányzati forrás	Folyamatos kapcsolattartás	nincs ilyen

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

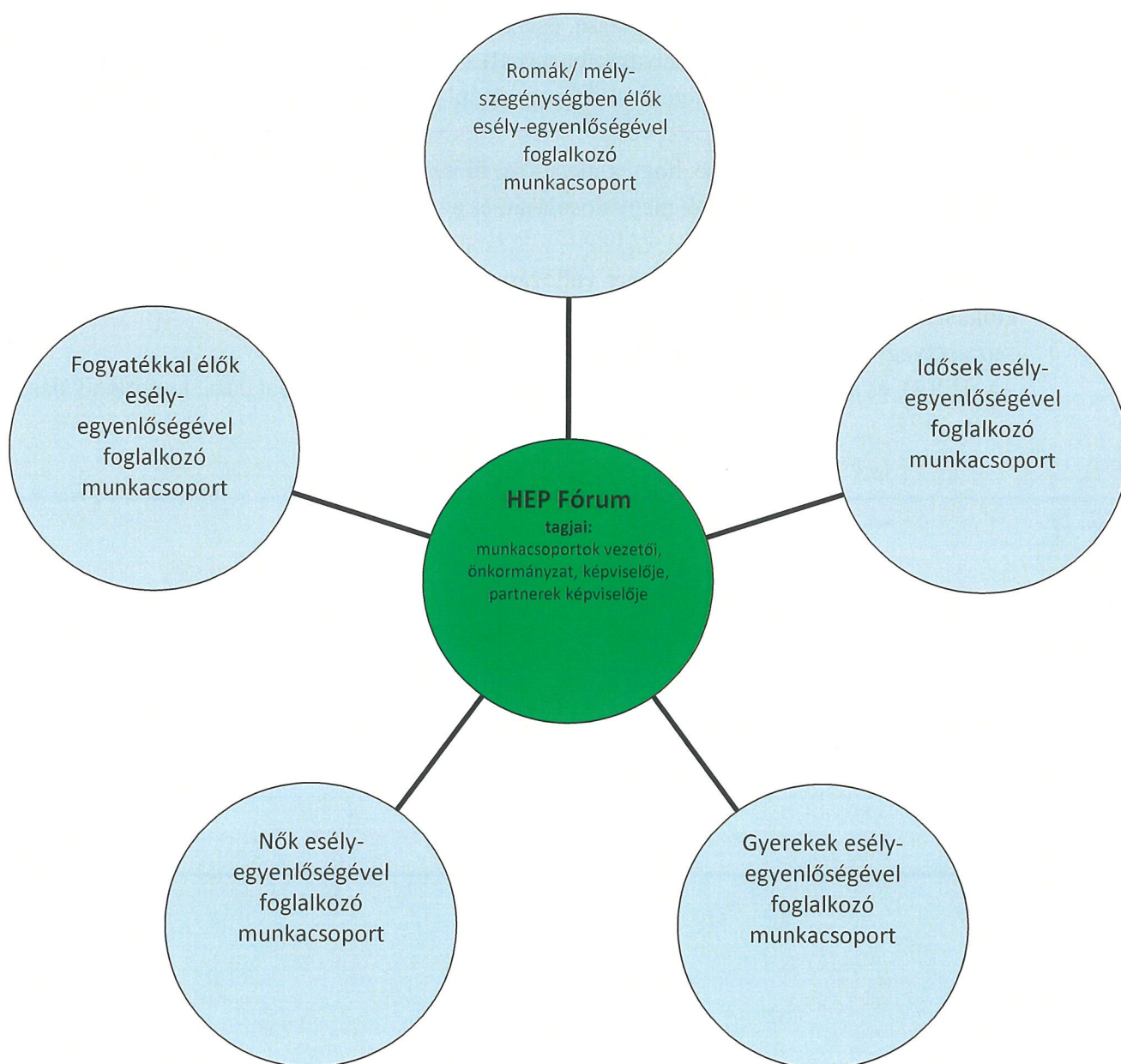
A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.

- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Baksa község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Baksa község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 133/2024. (XII.12.) számú önkormányzati határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Baksa, 2024.12.12.

